

Avrupa Birliği'ne Uyum Sürecinde
Sektör Rehberleri
Mobilya Sanayii

3 6 5 1 7 4 2 3 5 7 9

Avrupa İşletmeler Ağı
İ S T A N B U L

5 4 8 9 0 1 3 6 7 2 0 0 6 2 8 7 9

Bu kitapçık Avrupa Komisyonu tarafından desteklenen Avrupa İşletmeler Ağı İstanbul Merkezi faaliyetleri çerçevesinde Eurohorizons Danışmanlık firmasına hazırlanmıştır. Bu broşürde yer alan bilgiler firmaları bilgilendirme amacıyla derlenmiş olup, Avrupa Komisyonu ve İstanbul Sanayi Odası'nın görüşlerini yansıtmaz.

Nisan 2011, İstanbul
İstanbul Sanayi Odası Yayınları No: 2011/4
ISBN: 978-9944-60-859-6 (BASILI)
ISBN: 978-9944-60-860-2 (ELEKTRONİK)
Sertifika No: 19176

**Avrupa İşletmeler Ağı İstanbul Merkezi
İstanbul Sanayi Odası**

Meşrutiyet Cad. No:62 34430 Tepebaşı İstanbul
Tel: 212 292 21 57
Faks: 212 293 55 65

Kapak ve iç sayfa grafik tasarım

Kertenkele
Karanfil Caddesi Mor Karanfil Sokak No: 6 Levent İstanbul
Tel: 0212 324 18 78
Faks: 0212 324 68 63

Baskı

Akbasım Matbaacılık ve Ticaret Ltd. Şti.
Bağ Sok. Köşk Apt. No:11/22 Acıbadem Kadıköy / İstanbul
Tel: 0216 339 87 39
Faks: 0216 339 79 69

**AVRUPA BİRLİĞİ'NE UYUM SÜRECİNDE
SEKTÖR REHBERLERİ**

MOBİLYA SANAYİİ

Bu çalışma Avrupa İşletmeler Ağı Projesi kapsamında İstanbul Sanayi Odası için Eurohorizons Danışmanlık tarafından hazırlanmıştır.

Nisan 2011

İstanbul Sanayi Odası olarak Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne uyum sürecinde KOBİ'lerin öncelikli olarak desteklenmesi gerektiği düşüncesindeyiz. Odamız bünyesinde faaliyet gösteren Avrupa İşletmeler Ağı İstanbul Merkezi, çalışmalarını, KOBİ'lerimizi AB mevzuatına uyum kapsamında üretim süreçlerini etkileyebilecek değişiklikler konusunda bilgilendirme amacıyla yürütmektedir.

Bu çerçevede, Avrupa İşletmeler Ağı İstanbul Merkezimizin, "Avrupa Birliği'ne Uyum Sürecinde Sektör Rehberleri" başlığı altında hazırladığı kitapçıklar, firmalarımıza tüm AB mevzuatını anlatmaktan çok, doğru bilgiye ulaşmalarında ve Türkiye'nin AB'ye uyum sürecinde kaydettiği aşamaları takip edebilmelerinde bir kaynak olma amacını taşımaktadır. Avrupa İşletmeler Ağı İstanbul Merkezimizin internet sitesinde de (www.aia-istanbul.org) yayınlanacak ve düzenli olarak güncellenecek olan yayınlarımız, özellikle Avrupa Birliği'nde ve Türkiye'de gerçekleştirilen, sektöre ilişkin mevzuat değişikliklerinin takibinde firmalarımıza yol gösterecektir.

Sektörel rehberlerimizin altıncısı olan "Mobilya Sanayi" kitapçığımızı firmalarımızın bilgisine sunuyor ve AB'ye uyum sürecinde yürüttükleri çalışmalarında faydalı olmasını diliyoruz.

C. Tanıl KÜÇÜK
Yönetim Kurulu Başkanı
İstanbul Sanayi Odası

I. AB'DE VE TÜRKİYE'DE MOBİLYA SEKTÖRÜ	09
1. MOBİLYA SEKTÖRÜ NASIL TANIMLANIYOR?	09
2. SEKTÖRÜN AB'DEKİ YERİ NEDİR?	09
3. SEKTÖRÜN TÜRKİYE'DEKİ YERİ NEDİR?	10
II. AB MÜKTESEBATINDA MOBİLYA SEKTÖRÜ	12
4. SEKTÖR AB MÜKTESEBATININ HANGİ BAŞLIKLARI ALTINDA DÜZENLENİYOR?	12
5. HANGİ AB DÜZENLEMELERİ BAĞLAYICI?	12
II.1. MOBİLYA SEKTÖRÜNDE ÜRÜN GÜVENLİĞİ	12
6. ÜRÜN GÜVENLİĞİNE İLİŞKİN AB DÜZENLEMESİ SEKTÖRÜ NASIL ETKİLİYOR?	12
7. ÜRETİCİLER GENEL GÜVENLİK YÜKÜMLÜLÜĞÜNÜ NASIL YERİNE GETİRİYOR?	13
8. ÜRETİCİLER CEN STANDARTLARINI UYGULAMAK ZORUNDA MI?	13
9. ÜRETİCİLERİN ÜRÜN GÜVENLİĞİNE İLİŞKİN DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLERİ NELER?	14
10. TÜRKİYE AB'NİN GENEL ÜRÜN GÜVENLİĞİ MEVZUATINA UYUMLU MU?	14
II.2. MOBİLYA SEKTÖRÜNÜN SOSYAL YÜKÜMLÜLÜKLERİ	15
11. ÇALIŞANLARIN SAĞLIK VE GÜVENLİĞİ AB'DE NASIL KORUNUYOR?	15
12. TÜRKİYE AB'NİN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ÇERÇEVE DİREKTİFİ'NE UYUMLU MU?	15
13. MOBİLYA SEKTÖRÜ ÇALIŞANLARI AĞAÇ TOZUNDAN NASIL KORUNUYOR?	15
14. AĞAÇ TOZUNA MARUZİYET TÜRKİYE'DE DE SINIRLANDIRILYOR MU?	16
15. MOBİLYA İMALATHANELERİNDE NE TÜR EKİPMANLAR KULLANILMALI?	16
16. TÜRKİYE KİŞİSEL KORUNMA VE İŞ EKİPMANLARINA İLİŞKİN AB MEVZUATINA UYUMLU MU?	17
17. ÇALIŞANLAR YÜK TAŞIMAYA BAĞLI RİSKLERDEN NASIL KORUNUYOR?	17
18. YÜK TAŞIMAYA BAĞLI RİSKLERE İLİŞKİN TÜRK MEVZUATI AB'YE UYUMLU MU?	18
19. ÇALIŞANLARIN KİMYASAL MADDELERE MARUZİYETİ NASIL SINIRLANDIRILYOR?	18
20. SEKTÖRÜ İLGİLENDİREN KİMYASAL MARUZİYET SINIRLARI VAR MI?	19
21. ÇALIŞANLARIN KİMYASALLARDAN KORUNMASINDA İŞVERENLERE NE DÜŞÜYÜR?	19
22. TÜRKİYE ÇALIŞANLARIN KİMYASALLARDAN KORUNMASI KONUSUNDA AB'YE UYUMLU MU?	20
23. ÇALIŞANLAR TİTREŞİME BAĞLI RİSKLERDEN NASIL KORUNUYOR?	21
24. TÜRKİYE ÇALIŞANLARIN TİTREŞİMDEN KORUNMASINA DAİR AB MEVZUATINA UYUMLU MU?	22
25. ÇALIŞANLAR GÜRÜLTÜYE BAĞLI RİSKLERDEN NASIL KORUNUYOR?	22
26. TÜRKİYE ÇALIŞANLARIN GÜRÜLTÜDEN KORUNMASI KONUSUNDA AB'YE UYUMLU MU?	23
27. ÇALIŞANLAR PATLAYICI ORTAMLARDAKİ RİSKLERDEN NASIL KORUNUYOR?	23
28. TÜRKİYE PATLAYICI ORTAMLARDAKİ RİSKLERDEN KORUNMAYA DAİR AB MEVZUATINA UYUMLU MU?	24
29. AB KURALLARINDAN DAHA SIKI ÖNLEMLER ALINABİLİYOR MU?	25
30. AB ÇALIŞMA SÜRELERİNİ NASIL DÜZENLİYOR?	25

31. TÜRK MEVZUATI AB'DEKİ ÇALIŞMA SÜRELERİ İLE UYUMLU MU? 25

II.3. MOBİLYA SEKTÖRÜNÜN ÇEVRESEL YÜKÜMLÜLÜKLERİ 25

32. ENTEGRE KİRLİLİĞİN ÖNLENMESİ VE KONTROLÜNDE İŞLETMELERİN YÜKÜMLÜLÜKLERİ NELER? 25

33. TÜRKİYE ENTEGRE KİRLİLİĞİN ÖNLENMESİ VE KONTROLÜNE İLİŞKİN DÜZENLEMELER NE KADAR UYUMLU? 27

34. ORGANİK ÇÖZÜCÜ EMİSYONU YARATAN İŞLETMELER HANGİ YÜKÜMLÜLÜKLERE TÂBİ? 27

35. TÜRKİYE ORGANİK ÇÖZÜCÜ EMİSYONLARINA İLİŞKİN DÜZENLEMELER UYUMLU MU? 28

36. ENDÜSTRİYEL EMİSYONLARA İLİŞKİN YENİ AB DÜZENLEMESİ NE GETİRİYOR? 29

37. İŞLETMELER ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİNDE HANGİ YÜKÜMLÜLÜKLERİ ÜSTLENİYOR? 29

38. TÜRKİYE ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİNE İLİŞKİN DÜZENLEMELER UYUMLU MU? 30

39. İŞLETMELER ATIK YÖNETİMİ KONUSUNDA NE GİBİ YÜKÜMLÜLÜKLERE TÂBİ? 31

40. ATIKLARIN NASIL DEPOLANMASI GEREKİYOR? 32

41. ÜRETİCİLERİN AMBALAJ ATIKLARINA İLİŞKİN YÜKÜMLÜLÜKLERİ NELER? 32

42. ATIK YAKAN TESİSLERİN YÜKÜMLÜLÜKLERİ NELER? 33

43. TÜRKİYE ATIK KONUSUNDAKİ AB DÜZENLEMELERİ İLE NE KADAR UYUMLU? 34

44. REACH TÜZÜĞÜ SEKTÖRÜ NASIL ETKİLİYOR? 34

45. TÜRKİYE REACH TÜZÜĞÜNE UYUMLU MU? 35

46. BİYOSİDAL ÜRÜNLER KULLANAN MOBİLYA ÜRETİCİLERİ HANGİ YÜKÜMLÜLÜKLERE TÂBİ? 35

47. AB'DE BİYOSİDLERE İLİŞKİN ÖZEL DÜZENLEMELER VAR MI? 36

48. TÜRKİYE BİYOSİDALLERE İLİŞKİN AB MEVZUATINA UYUMLU MU? 37

49. İŞLETMELERİN ÇEVRESEL YÖNETİM YÜKÜMLÜLÜKLERİ NELER? 37

50. TÜRKİYE'DE EMAS NE ZAMAN UYGULANACAK? 38

51. EKO-ETİKET NEDİR, NASIL UYGULANIR? 38

52. EKO-ETİKET TÜRKİYE'DE NE ZAMAN UYGULANACAK? 39

53. YEŞİL KAMU ALIMLARI NEDİR? 39

54. MOBİLYA ÜRETİCİLERİ YEŞİL İHALELERDEN NASIL ETKİLENİYOR? 40

55. TÜRKİYE'DE YEŞİL KAMU ALIMLARI UYGULANIYOR MU? 40

II.4. FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI VE MOBİLYA SEKTÖRÜ 41

56. AB FİKRİ MÜLKİYET HAKLARINI NASIL KORUYOR? 41

57. MOBİLYA SEKTÖRÜ FİKRİ MÜLKİYET İHLALLERİNDEN NASIL ETKİLENİYOR? 41

58. TÜRKİYE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARININ KORUNMASINDA AB İLE UYUMLU MU? 42

III. KATILIM MÜZAKELERİNDE GEÇİŞ SÜRELERİ 44

59. AB'İN YENİ ÜYELERİ, SEKTÖRÜ İLGİLENDİREN GEÇİŞ SÜRELERİ ALDILAR MI? 44

KAYNAKÇA 46

1. MOBİLYA SEKTÖRÜ NASIL TANIMLANIYOR?

Mobilya sektörü, imalat sanayii içerisinde, gerek üretim sürecinde kullandığı hammadde ve malzemelerin çeşitliliği, gerek ürün yelpazesinin zenginliği ve kullanım alanlarının kapsamı açısından, oldukça ayrıcalıklı bir konuma sahip. Ahşap ve ahşap esaslı panellerden metal, plastik, tekstil, deri, cam, çelik ve alüminyuma kadar, birçok farklı sektörden hammadde ve malzeme temin ederek üretilen mobilya ürünleri, koltuk, kanape, yatak, sandalye, sehpa ve masadan, dolap, gardırop, komodin, kitaplık, ve raflara kadar serbest ya da sabit birçok ürün grubunu kapsıyor.

Mobilya ürünlerin büyük bir bölümü, ev, ofis, mağaza, okul ya da hastane gibi mekânların içinde kullanılırken, dış mekânlarda kullanılan bank, şezlong ya da bahçe salıncağı gibi ürünler de sektör kapsamına giriyor. Bununla birlikte, işlevi itibarıyla mobilya olarak değerlendirilmeyen dekoratif aksesuarlar, oturma, yatma, uzanma, çalışma, yemek yeme, belirli eşyaları saklama ve asma gibi birçok farklı amaca hizmet eden mobilya ürünlerini kapsamına girmiyor.

(1) Eurostat 2007 yılı verileri

(2) Orta Anadolu İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği Ar-Ge Şubesi tarafından Eylül 2010'da yayımlanan "Mobilya Sektörü Pazar Araştırmaları Raporu"nda yer alan 2008 yılı üretim verileri

2. SEKTÖRÜN AB'DEKİ YERİ NEDİR?

AB mobilya sanayii, 130 milyar Euro'nun üzerindeki üretim değeri, 136 milyar Euro'yu aşan cirosu ve yaklaşık 41,1 milyar Euro'luk katma değeri ile, dünya mobilya piyasasında oldukça önemli bir yere sahip.¹ Nitekim, dünya mobilya üretimi ülkeler bazında incelendiğinde, %20 ve %19 gibi yüksek oranlarla başı çeken Çin ve ABD'nin ardından, İtalya (%8), Almanya (%7), Fransa (%3), İngiltere (%3) ve Polonya (%3) gibi AB ülkelerinin ön plana çıktığı ve dünya üretiminin yarısına yakınının AB tarafından gerçekleştirildiği dikkat çekiyor.² AB'nin mobilya üretiminin %38'i, yatak, yemek ve oturma odalarında kullanılan ahşap, plastik ve metal mobilyalardan oluşuyor. Bunu, %29 ile, ayrı bir kategoride sınıflandırılan koltuklar, %17 ile ofis ve %12 ile mutfak mobilyaları izliyor.

AB mobilya sanayiinde faaliyet gösteren 150.000'in üzerinde firmada, yaklaşık 1,4 milyon kişinin istihdam edildiği dikkate alındığında, sektörün, Birliğin sosyo-ekonomik dengeleri

açısından da büyük önem taşıdığı görülüyor.³ Söz konusu firmaların yaklaşık %86'sı, çalışan sayısı 10'u geçmeyen küçük işletmelerden oluşuyor. Bu işletmelerin çoğu, büyük çaplı mobilya firmalarına, mobilya parçaları veya yarı-işlenmiş ürünler tedarik eden alt-yükleniciler olarak faaliyet gösteriyor.

Küresel rekabetin giderek kızıştığı bir ortamda, teknoloji, estetik, tasarım, moda ve kalite gibi alanlardaki artıları ile ön plana çıkan AB mobilya sanayii, dış ticarette de, dünya piyasalarının en önemli oyuncularında. 2009 yılı verilerine göre, dünya mobilya ihracatının ¼'ünden fazlasını

(%26,5) 30,3 milyar Dolar ile Çin gerçekleştiriyor. Bunu, sırasıyla, 10,9 ve 10,4 milyar Dolar değerindeki ihracatları ile, mutfak mobilyaları ile ön plana çıkan Almanya ve yenilikçi tasarımları ile dikkat çeken İtalya izliyor.⁴ AB'nin tüm üyeleri hesaba katıldığında, Birlik, Çin'i de geride bırakarak, dünya mobilya ihracatında ilk sıraya oturuyor. AB'nin en fazla mobilya ihraç ettiği ülkelerin başında, İsviçre, ABD ve Rusya geliyor. AB, mobilya ithalatında da dünya sıralamasının başında yer alıyor. Birliğin mobilya tedarikçileri arasında, Türkiye'nin, %5,1'lik bir payla, Çin (%53,4) ve Vietnam'ın (%5,3) ardından, üçüncü sırada yer aldığı dikkat çekiyor.⁵

3. SEKTÖRÜN TÜRKİYE'DEKİ YERİ NEDİR?

Türkiye'de çoğunlukla küçük ölçekli işletmelerin ve aile şirketlerinin faaliyet gösterdiği mobilya sektörü, son yıllarda küreselleşmenin getirdiği rekabet baskısı ile giderek, geleneksel üretim anlayışından bilgi; sermaye ve tasarım ağırlıklı bir üretim anlayışına doğru evriliyor. Bu dönüşüm sonucunda, dünya standartlarında üretim yapan orta ve büyük ölçekli şirket sayısının da artış gösterdiği sektörde, halihazırda yaklaşık 30.000 üretici firma bulunuyor ve 100.000 civarında istihdam yaratıyor. Sektör temsilci örgütleri ise, perakende satış mağazaları ile birlikte, sektördeki toplam işletme sayısının 60.000, toplam istihdamın ise 260.000 civarında olduğunu belirtiyor. Ağırlıklı olarak pazarın ve/veya ormanlık alanların yoğunlaştığı bölgelerde faaliyet gösteren mobilya sektöründe önemli üretim merkezlerini İstanbul; Ankara; Bursa; Kayseri; İzmir ve Adana oluşturuyor.

Türkiye, sahip olduğu 6 milyar dolar civarındaki üretim kapasitesi ile 350 milyar dolar düzeyinde seyreden dünya mobilya üretiminin %1,7'sini oluşturuyor. Yüksek oranda kayıt dışı üretimin de bulunduğu sektörün imalatı, son yıllarda, küresel ekonomik ve mali kriz nedeniyle düşüş

(3) Eurostat 2007 yılı verileri

(4) IGEME, Mobilya Sektörü Raporu, 2010

(5) Eurostat'ın, AB'nin ihracat pazarları ve ithalat yaptığı tedarikçi ülkelere ilişkin 2009 yılı verileri

gösteriyor. 2009 yılında bir önceki yıla oranla %32,8 oranında gerileme yaşayan üretim hacminin yanı sıra, kapasite kullanım oranları da krizin etkileri ile inişe geçmiş durumda. Sektörde, 2007 yılında %80,1 seviyesinde olan ortalama kapasite kullanım oranı, iç ve dış pazarlarda yaşanan daralma sonucu 2008'de %75,2'ye, 2009'da ise %63,3'e gerilemiş bulunuyor⁶.

Krizin etkileri ile 2008 yılında 1,333 milyar \$ seviyesinde olan ihracatı, 2009 yılında 1,153 milyar dolara inen Türk mobilya sektörü, dünya mobilya ihracatında %1'lik bir paya sahip. Yaklaşık 170 ülkeye ihracat yapan sektörün en önemli pazarını ise başta Almanya, Fransa, Hollanda, Yunanistan ve İngiltere olmak üzere AB ülkeleri oluşturuyor. İhracatının yarısını AB üyesi ülkelere gerçekleştiren sektörün en fazla ihracat yaptığı diğer ülkeler ise Irak, Azerbaycan, Libya ve İran. 2009 yılı verilerine göre, Türkiye'nin ihracat kalemleri arasında en yüksek oranı, 'diğer ahşap mobilyalar' kategorisi (192,9 milyon \$) oluşturuyor. Bunu yatak odalarında kullanılan türde ahşap mobilyalar (142,9 milyon \$) ve yatak haline getirilebilen oturma mobilyaları (133,5 milyon \$) izliyor.

Dış ticarete fazla veren sektörlerden biri olan mobilya sektörünün ithalatı ise 2009 yılı verilerine göre 537,4 milyon\$. 2008 yılına (738,2 milyon \$) oranla gerileme yaşanan ithalatta, tedarikçi ülkeler arasında 2009'da 162,5 milyon dolarlık ithalat gerçekleştirilen Çin ilk sırada yer alıyor. Çin'i başta İtalya, Almanya, Polonya, İspanya ve Fransa gibi AB ülkeleri ve Uzak Doğu ülkeleri ile ABD izliyor. Türkiye'nin en fazla ithalat gerçekleştirdiği ürün grupları arasında, 'oturmaya mahsus mobilyaların aksam ve parçaları' (115,7 milyon \$) ilk sırada yer alıyor. Bu ürün grubunu, 'diğer ahşap mobilyalar' (77,6 milyon \$) ve 'ahşap iskeletli oturmaya mahsus diğer mobilyalar' (68,4 milyon \$) takip ediyor.⁷

[6] Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Sanayi Genel Müdürlüğü, Türkiye Mobilya Sanayii Raporu, Mart 2010

[7] Rakamsal veriler, TUIK; Sanayi Bakanlığı, DTM; İGEME ve Türkiye Mobilya Sanayicileri Derneği kaynaklarından derlenmiştir.

4. SEKTÖR AB MÜKTESEBATININ HANGİ BAŞLIKLARI ALTINDA DÜZENLENİYOR?

Müzakere sürecinde Türkiye, AB'nin tüm hukuk sistemini aşamalı olarak benimsemek ve üyelikle birlikte uygulamakla yükümlü. "AB müktesebatı" olarak adlandırılan ve yaklaşık 125.000 sayfadan oluşan bu sistem; tüzük, karar ve direktif gibi düzenlemelerin yanı sıra, bunların kaynağı olan Antlaşmaları ve Avrupa Birliği Adalet Divanı kararlarını da kapsıyor. Oldukça teknik ve karmaşık bir yapıya sahip olan AB müktesebatı, aday ülkeler ile yürütülen üyelik müzakerelerini kolaylaştırmak amacıyla, 35 ayrı başlık altında inceleniyor. Müktesebat sürekli olarak güncellendiğinden, bu başlıklar altında sınıflandırılan düzenlemelerin gelişimini, müzakere süreci boyunca yakından izlemek gerekiyor.

Mobilya sektörünü ilgilendiren tüm AB düzenlemelerinin toplandığı tek bir müktesebat başlığı bulunmadığı gibi, AB mevzuatında sadece söz konusu sektörü ilgilendiren özel bir düzenleme de yer almıyor. Bununla birlikte, gerek kullandığı hammaddelerin çok geniş bir alana yayılması, gerek üretim süreçlerinde uyulması gereken kurallar nedeniyle, sektörü doğrudan ve dolaylı olarak ilgilendiren ve farklı müktesebat başlıkları altında yer alan çok sayıda düzenleme bulunuyor.

Örneğin; mobilya sektöründe ürün güvenliğini ilgilendiren düzenlemeler "Malların Serbest Dolaşımı" ve "Tüketicinin ve Sağlığının Korunması"; kimyasallara, atık yönetimine, entegre kirliliğin ve endüstriyel kazaların önlenmesine ilişkin direktifler "Çevre"; yeşil kamu alımlarına dair kurallar hem "Çevre" hem "Kamu Alımları"; mobilya sektöründe çalışanların iş yerlerinde sağlık ve güvenliğini düzenleyen direktifler "Sosyal Politika ve İstihdam"; sektörde fikri mülkiyete ilişkin düzenlemeler "Fikri Mülkiyet Hukuku" başlıkları altında ele alınıyor. Bunun yanı sıra, sektör ayırımı yapmaksızın tüm

işletmeleri etkileyen yatay düzenlemeler de bulunuyor. Diğer sektörlerle birlikte mobilya sanayiini de ilgilendiren bu düzenlemeler, daha çok, "Şirketler Hukuku", "Vergilendirme", "Rekabet" gibi müktesebat başlıkları altında inceleniyor.⁸

5. HANGİ AB DÜZENLEMELERİ BAĞLAYICI?

AB müktesebatı; yasal bağlayıcılığı olmayan tebliğ, tavsiye kararı ve görüşlerden; iç hukuka aktarılmaksızın tüm üye devletlerde doğrudan uygulanması gereken tüzüklere kadar uzanan düzenleme türleri içeren, hiyerarşik bir yapıya sahip. Bu yapıda, yasal bağlayıcılığı olan düzenlemeler, tüzük, direktif ve kararlardan oluşuyor. Tüzükler, iç hukuka aktarım gerektirmeksizin, tüm üye devletlerde kanun hükmünde kabul edilerek doğrudan uygulanıyor. Direktiflerin ise, üye devletler tarafından iç hukuka aktarılması gerekiyor. Karşınlanması gereken asgari standart ve hedefleri ortaya koyan direktifler, mevzuata aktarım ve uygulama yöntemlerini üye devletlerin tercihine bırakıyor.

Kararlar, yalnızca muhatap aldıkları üye devlet(ler), gerçek veya tüzel kişiler açısından bağlayıcılık taşıyor. Tavsiye kararı, görüş ve tebliğler ise, yasal açıdan bağlayıcı olmamakla birlikte, AB'nin çeşitli alanlardaki hedef, tutum ve önceliklerini ortaya koymak ve çoğu zaman, ileride alınması planlanan yasal önlemlere zemin hazırlamak açısından büyük önem taşıyor.

II.1. MOBİLYA SEKTÖRÜNDE ÜRÜN GÜVENLİĞİ 6. ÜRÜN GÜVENLİĞİNE İLİŞKİN AB DÜZENLEMESİ SEKTÖRÜ NASIL ETKİLİYOR?

AB'nin 2004 yılından beri uygulanan Genel Ürün Güvenliği Direktifi, tüketicilerin sağlık ve güvenliklerini korumak amacıyla, mobilyalar dahil, piyasaya sürülen tüm tüketici ürünlerinin yüksek seviyede güvenli olmasını zorunlu kılıyor.

(8) Bu çalışmaya dahil edilen müktesebat başlıklarından, "Tüketicinin ve Sağlığının Korunması" Aralık 2007, "Fikri Mülkiyet Hukuku" Haziran 2008, "Çevre" Aralık 2009'da AB ile müzakereye açıldı. Sektörü ilgilendiren diğer müktesebat başlıkları arasında yer alan "Malların Serbest Dolaşımı"; AB'nin Aralık 2006'da siyasi nedenlerle askıya aldığı 8 başlık arasında yer alırken, "Sosyal Politika ve İstihdam" ile "Kamu Alımları"; henüz müzakereye açılmayan başlıklar arasında bulunuyor.

Mobilyalara ilişkin AB düzeyinde spesifik teknik mevzuat bulunmaması nedeniyle, bu ürünler Genel Ürün Güvenliği Direktifi kapsamındaki genel güvenlik yükümlülüklerine tâbi tutuluyor. Bu çerçevede, bir mobilya ürünü, düzenleme kapsamındaki gönüllü Avrupa standartlarının getirdiği koşulları sağladığı takdirde güvenli sayılıyor.

[2001/95/EC sayılı, Genel ürün güvenliğine ilişkin Direktif](#)

7. ÜRETİCİLER GENEL GÜVENLİK YÜKÜMLÜLÜĞÜNÜ NASIL YERİNE GETİRİYOR?

Genel Ürün Güvenliği Direktifi, üreticilerin genel güvenlik yükümlülüklerini ortaya koymakla birlikte, bunların nasıl karşılanacağına ilişkin teknik detayları belirlemiyor. Bu durum, AB'nin birçok sektörünü teknik açıdan uyumlaştırırken izlediği “yeni yaklaşım”ın bir sonucu. Bu yaklaşım, bağlayıcı düzenlemelerin bazı “temel yükümlülükler” ile sınırlı tutulmasını öngörüyor. Bunlar, daha çok, elde edilmesi gereken sonuçları ve önlem alınması gereken riskleri ortaya koyacak şekilde ifade ediyor. Yükümlülüklerin karşılanması için ihtiyaç duyulan teknik çözümlerin tanımlanması ise, Avrupa Standardizasyon Kurumlarına bırakılıyor. Avrupa Standardizasyon Komitesi (CEN), Avrupa Elektroteknik Standardizasyon Komitesi (CENELEC) ve Avrupa Telekomünikasyon Standartları Enstitüsü'nden (ETSI) oluşan bu kurumların geliştirdiği AB düzeyinde “uyumlaştırılmış standartlara” uygun ürünler, ilgili düzenlemedeki temel yükümlülükler ile uyumlu kabul ediliyor. Dolayısıyla, bu standartlar, mevzuat uyumu konusunda üreticilere yol gösteren rehberler olarak niteleniyor.

Bu yaklaşım çerçevesinde, Genel Ürün Güvenliği Direktifi de, mobilyaları ilgilendiren genel güvenlik yükümlülüğüne ilişkin uyumlaştırılmış standartları belirlemek üzere,

Avrupa Standardizasyon Komitesi'ni (CEN) yetkilendiriyor. Bu çerçevede, Avrupa mobilya sanayii, ürünlerin güvenli olmasına ilişkin yükümlülükleri, CEN Mobilya Teknik Komitesi'nin geliştirdiği uyumlaştırılmış standartları⁹ kullanarak yerine getiriyor. Söz konusu standartlar, üye devletlerin ilgili kurumları tarafından ulusal standardizasyon sistemlerine aktarılıyor.

CEN Mobilya Teknik Komitesi, Komisyon'un düzenleme kapsamında kendisine verdiği yetkiyle geliştirdiği “uyumlaştırılmış” güvenlik standartlarının yanı sıra, bir dizi Avrupa standardı daha geliştiriyor. Söz konusu standartlar, güvenlik (tutuşabilirlik ve yangın güvenliğine ilişkin test metodları); nihai ürünler, parçaları, yüzeyler vb. için koşullar ve test metodları gibi konuları kapsıyor. Halihazırda, uyumlaştırılmış standartlarla birlikte, 70'i aşkın Avrupa standardı¹⁰ bulunuyor. Bu standart listesi sürekli olarak güncelleniyor.¹¹

[2006/C171/04 sayılı, Genel Ürün Güvenliği Direktifi'nin uygulanışı çerçevesinde hazırlanan Tebliğ \(AB Resmi Gazetesi'nde yayımlanan standart isim ve referansları\)](#)

8. ÜRETİCİLER CEN STANDARTLARINI UYGULAMAK ZORUNDA MI?

Avrupa Standardizasyon Kurumları tarafından geliştirilen standartların yasal bağlayıcılığı yok. Dolayısıyla, mobilyalara ilişkin CEN standartlarına uymak da zorunlu değil. Genel güvenlik yükümlülüğünü karşılamak amacıyla, alternatif yöntemlere başvurmak mümkün. Ancak, CEN standartlarından bağımsız yöntemler kullanan üreticiler, ürünlerinin ilgili yasal düzenlemedeki temel yükümlülükler ile uyumlu olduğunu ispatlamak zorunda. Bunu başaramadıkları takdirde, ürünleri piyasaya sürülemiyor. CEN

(9) Genel Ürün Güvenliği Direktifi kapsamındaki uyumlaştırılmış güvenlik standartları:

http://ec.europa.eu/enterprise/policies/european-standards/documents/harmonised-standards-legislation/list-references/general-product-safety/index_en.htm

(10) CEN'in geliştirdiği mobilyalara ilişkin mevcut Avrupa standartları:

<http://www.cen.eu/cen/Sectors/TechnicalCommitteesWorkshops/CENTechnicalCommittees/Pages/Standards.aspx?param=6188&title=CEN/TC%20207>

(11) Onay sürecinde olan CEN standartları:

<http://www.cen.eu/cen/Sectors/TechnicalCommitteesWorkshops/CENTechnicalCommittees/Pages/WP.aspx?param=6188&title=CEN/TC%20207>

standartlarından farklı bir prosedür uygulamanın diğer bir sakıncası ise, müşterileri, uygulanan alternatif prosedürün, en az CEN standartları kadar güvenilir olduğu konusunda ikna etmek zorunda kalınması. CEN standartlarını kullanan üreticiler ise, bu tür sorunlarla karşılaşmazsınız, ürünlerinin serbest dolaşımını garanti altına almış oluyor. Bir uyumsuzluk olduğu düşünülüyor ise, bu uyumsuzluğu üreticilerin değil, ilgili otoritelerin ispatlaması gerekiyor. Bu nedenle, CEN standartlarına uyum, üreticiler açısından en pratik çözüm olarak değerlendiriliyor.

9. ÜRETİCİLERİN ÜRÜN GÜVENLİĞİNE İLİŞKİN DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLERİ NELER?

Genel Ürün Güvenliği Direktifi doğrultusunda, üreticiler, yalnızca güvenli olan ürünleri piyasaya sürmenin yanı sıra, tedarik ettikleri ürünlerin öngörülen kullanım süreleri boyunca oluşabilecek riskler konusunda tüketicileri bilgilendirmekle de yükümlü. Bunun için, ürünlere riskleri açıklayan uyarı notları ilaştırılması gerekiyor. Ayrıca, üreticilerin söz konusu riskleri önlemek için gerekli tüm önlemleri (ürünün piyasadan çekilmesi, tüketicilerin etkin şekilde bilgilendirilmesi, tüketiciye sunulan ürünün toplatılması gibi) almaları gerekiyor. Üreticiler, piyasaya sürdürdükleri mobilyaların, genel güvenlik yükümlülüğüne uygun olmayan bir risk teşkil ettiğini fark ettikleri takdirde, bu riski ortadan kaldırmak için alacakları tedbirler konusunda yetkili kurumu bilgilendirmekle yükümlü. Öte yandan, ürünlerin izlenilebilirliğini sağlamak amacıyla, üreticilerin gerekli tüm belgeleri saklamaları ve yetkili kurumların gerçekleştirdiği denetimlerde bu belgeleri ibraz etmeleri gerekiyor.

Düzenleme, üye devletler ve Komisyon arasında ciddi tehlike arz eden ürünlere yönelik bir acil uyarı sistemi oluşturuyor. RAPEX adlı bu sistem sayesinde, tehlikeli ürünün bulunduğu üye devlet, bu ürüne ilişkin alınan önlemler konusunda

Komisyon'u ve diğer üye devletleri anında bilgilendiriyor. Sistem, üye devletlerin ilgili kurumlarının tehlikeli ürünler konusunda bilgilendirmelerini ve riskleri ortadan kaldırmak için gerekli önlemleri (ürünün piyasadan çekilmesi, toplatılması gibi) kısa sürede alabilmelerini sağlıyor.

2001/95/EC sayılı, Genel ürün güvenliğine ilişkin Direktif

10. TÜRKİYE AB'İN GENEL ÜRÜN GÜVENLİĞİ MEVZUATINA UYUMLU MU?

Türkiye'de 2002 yılında yürürlüğe giren Ürünlerin Piyasa Gözetimi ve Denetimine Dair Yönetmelik ile, genel ürün güvenliği konusunda (92/59/EEC sayılı) eski AB direktifine kısmen uyum sağlanmış bulunuyor. Söz konusu yönetmelik, ürünlerin piyasaya sürülmesine ilişkin teknik düzenlemeler ile ilgili esasların yanı sıra, başta güvenli ürünlerin piyasaya sürülmesi şartı olmak üzere, genel ürün güvenliğine ilişkin bazı hükümler içeriyor. Ancak, 2001/95/EC sayılı Genel Ürün Güvenliği Direktifi'nin diğer bazı hükümlerinin iç hukuka aktarılabilmesi için, 2001 tarihli 4703 sayılı Teknik Düzenlemelerin Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair (Çerçeve) Kanun'un güncellenerek Ürün Güvenliği Kanunu'nun çıkarılması gerekiyor. Ürün Güvenliği Kanunu halen taslak aşamasında. Öte yandan, tam uyum amacıyla, Çerçeve Kanun'un uygulama yönetmeliklerinden biri olan Ürünlerin Piyasa Gözetimi ve Denetimine Dair Yönetmelik'te de değişiklik yapılması gerekiyor.

Bunun yanı sıra, CEN'in Genel Ürün Güvenliği Direktifi kapsamındaki uyumlaştırılmış standartlar dahil, mobilyalara ilişkin standartlarının büyük bir bölümü halihazırda Türkiye'de de uygulanıyor. Avrupa Komisyonu'nun 2010 yılı Türkiye İlerleme Raporu'na göre, TSE, bugüne kadar CEN ve CENELEC'in toplamda 16.000'in üzerinde standardını kabul etmiş bulunuyor. Buna, mobilya sektörüne ilişkin standartlar da dahil.

II.2. MOBİLYA SEKTÖRÜNÜN SOSYAL YÜKÜMLÜLÜKLERİ

11. ÇALIŞANLARIN SAĞLIK VE GÜVENLİĞİ AB'DE NASIL KORUNUYOR?

AB, çalışanların sağlık ve güvenlik koşullarına ilişkin genel kuralları, 1989 yılında kabul edilen kapsamlı bir Çerçeve Direktif ile düzenliyor. Kamu/özel ayrımı yapmaksızın tüm kurum ve kuruluşları kapsayan Direktif, işverenleri, genel bir sağlık/güvenlik politikası geliştirmekle yükümlü tutuyor. Bu politika kapsamında; iş yerlerinde, çalışanların sağlık ve güvenliğini tehdit eden risklerin tanımlanması; bu riskleri önlemeye yönelik tedbirler alınması; çalışanların riskler ve alınan önlemler hakkında bilgilendirilmesi; yapılan işe özel sağlık/güvenlik eğitimleri düzenlenmesi; belirli çalışanların, riskleri engellemeye yönelik faaliyetleri yürütmek üzere görevlendirilmesi; ilk yardım, yangınla mücadele ve tahliye konularında uygulamalı önlemler alınması gerekiyor. Direktif, çalışanlara da birtakım hak ve yükümlülükler getiriyor. Buna göre, her çalışanın, işverenin sağlık ve güvenlik talimatlarını yerine getirmesi, potansiyel tehlikeleri anında raporlaması gerekiyor. Gerektiğinde, çalışanlar da, belirli sağlık/güvenlik önlemleri alınmasını önerebiliyor, ciddi tehlike anında, çalışmayı durdurabiliyorlar.

İş sağlığı ve güvenliği alanındaki AB mevzuatı, Çerçeve Direktif doğrultusunda çıkarılan, çalışma mekânları, iş ekipmanları, kişisel koruyucu donanımlar, sırt ve bel sorunlarına yol açabilecek elle taşıma işleri ya da çalışanların maruz kaldığı kimyasal, fiziksel ve biyolojik madde ve etkenler gibi daha spesifik konulara ilişkin düzenlemeler de içeriyor. Bu düzenlemelerin getirdiği bazı kurallar, mobilya sanayiini yakından ilgilendiriyor. Bunların başında, çalışanların, sert ağaç tozlarına maruziyet, testere veya planya benzeri cihazların kullanımı, uçucu organik bileşikler, elle yük taşıma, yangın, patlama ve gürültü gibi faktörlere bağlı risklerden korunmasına yönelik kurallar geliyor.¹²

89/391/EEC sayılı, İş yerlerinde, çalışanların sağlık ve güvenlik koşullarının iyileştirilmesine yönelik önlemler alınmasına ilişkin Çerçeve Direktif

12. TÜRKİYE AB'NİN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ÇERÇEVE DİREKTİFİ'NE UYUMLU MU?

Türkiye'nin, AB'nin iş sağlığı ve güvenliği konusundaki Çerçeve Direktifi'ne uyum sağlamak amacıyla attığı en önemli adımların başında, Aralık 2003'te yayımlanan "İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği" geliyor. Ancak, söz konusu Yönetmelik, Danıştay'ın Mayıs 2004'te aldığı iptal kararından beri, geçerliliğini yitirmiş durumda. Karar'ın gerekçesi, iş sağlığı ve güvenliği ilkelerinin, bir üst hukuk normu olmadan, doğrudan yönetmelikle düzenlenemeyecek olması. Bununla birlikte, bu sorunu gidermek amacıyla, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nca hazırlanan ve Başbakanlık tarafından Danıştay'a gönderilen İş Sağlığı ve Güvenliği Tüzük Taslağı da, soyut ve doğrudan uygulama gücü olmayan, herkesin farklı yorumlayabileceği, karışıklığa ve duraksamaya yol açabilecek nitelikte olduğu gerekçesiyle, Başbakanlık'a iade edilmiş bulunuyor. Halihazırda, konu ile ilgili hukuki boşluğun doldurulabilmesi için çerçeve bir kanun çıkarılması planlanıyor. Bu amaçla hazırlanan ve "Türkiye'nin Katılım Süreci için AB Stratejisi, 2010-2011 Eylem Planı"na da dahil edilen "İş Sağlığı ve Güvenliği Kanun Tasarısı Taslağı" ile ilgili çalışmalar, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile Devlet Personel Başkanlığı'nın sorumluluğu altında yürütülüyor.

13. MOBİLYA SEKTÖRÜ ÇALIŞANLARI AĞAÇ TOZUNDAN NASIL KORUNUYOR?

Mobilya sektörü çalışanlarının sağlık ve güvenliğini tehdit eden en ciddi faktörlerden biri, "ağaç tozu" (wood dust) olarak adlandırılan, ahşap, tahta, kereste vb. malzeme parçacıkları. Söz konusu parçacıklar, özellikle, ahşap malzemeler (sunta, duralit, yonga levha, diğer kompozit levhalar vb.) elden

(12) Mobilya sektörü açısından hangi iş sağlığı ve güvenliği konularının kritik olduğuna ilişkin değerlendirme, Avrupa Mobilya İmalatçıları Federasyonu (UEA), Avrupa Mobilya Sanayii Konfederasyonu (EFIC) ve Avrupa Yapı ve Ağaç İşçileri Federasyonu'nun (EFBWW) "Çalışma Ortamı ve Koşullarının İyileştirilmesine Yönelik En İyi Uygulamalar" konulu raporuna dayanıyor.

geçirilirken; testere ile kesme, zımparalama, spreyleme öncesinde basınçlı hava hattı ile mobilyanın tozunu alma ya da toz giderme sistemlerinde biriken tozu toplama gibi işlemler sırasında ortaya çıkıyor. Belirli bir miktarın üzerinde ağaç tozuna maruz kalan çalışanların, cilt problemlerinden burun içi iltihabına, astımdan nazal kansere kadar birçok hastalığa yakalanma riski önemli ölçüde artıyor. Ağaç tozları, yalnızca çalışanların sağlığını değil, iş yerinde güvenliği de tehdit ediyor. Havada biriken ahşap malzeme partikülleri, ateşlendikleri takdirde, yangınlara yol açabiliyor. Ayrıca, yerde biriken ya da havada uçan tozlar, çalışanların kayması veya görüşlerinin kısıtlanması nedeniyle, çeşitli kazalara da neden olabiliyor.

AB mevzuatı, iş yerlerinde, çalışanların maruz kaldığı “sert ağaç tozu” (hard wood dust) miktarının, metre küp başına 5 miligram¹³ ile sınırlandırılmasını gerektiriyor. Sert ağaç tozlarının, başka ağaç tozları ile karışmış olması halinde, aynı sınır değer, karışımın tümüne uygulanıyor. İşverenler, bu yükümlülük doğrultusunda, çalışanlarının ağaç tozuna maruziyet seviyesini saptamak ve sınırlandırmak amacıyla, havalandırma kanallarının düzenli olarak denetlenmesi, toz lambası ve lokal emmeli havalandırma kullanımı gibi yöntemlere başvuruyorlar.

[2004/37/EC sayılı, Çalışanların iş sırasında kanserojen ve mutajenlere maruz kalmaya bağlı risklerden korunmasına ilişkin Direktif](#)

14. AĞAÇ TOZUNA MARUZİYET TÜRKİYE’DE DE SINIRLANDIRILYOR MU?

Çalışanların sert ağaç tozuna maruziyetini sınırlandıran AB düzenlemesi, Türk mevzuatına, “Kanserojen ve Mutajen Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik” aracılığı ile aktarılmış bulunuyor. Aralık 2003’te yayımlanan Yönetmelik’te, “kanserojen madde” ifadesi,

“solunduğunda, ağız yoluyla alındığında, deriye nüfuz ettiğinde kanser oluşumuna neden olan veya kanser oluşumunu hızlandıran maddeler” olarak tanımlanıyor ve bu tür maddelerin listelendiği ekte, “sert odun tozlarına” da yer veriliyor.

Yönetmeliğin, ilgili AB Direktifi doğrultusunda belirlediği “mesleki maruziyet sınır değerleri” kapsamında, çalışanların sert ağaç tozuna maruziyeti, 5 mg/m³ ile sınırlandırılıyor. Yönetmelik hazırlanırken esas alınan AB direktifleri¹⁴, 2004 yılında yürürlükten kaldırılmış bulunuyor. Ancak, konuya ilişkin mevcut AB düzenlemesi, bu direktifleri, önemli bir değişiklik getirmeksizin konsolide ettiğinden, Yönetmeliğin AB mevzuatına uyumu güncelliğini koruyor.

15. MOBİLYA İMALATHANELERİNDE NE TÜR EKİPMANLAR KULLANILMALI?

İş sağlığı ve güvenliğine ilişkin Çerçeve Direktif, tüm işletmelerin, belirli bir hiyerarşi doğrultusunda, bazı koruma önlemleri almalarını gerektiriyor. Buna göre, öncelikle, risklerin engellenmesi; daha sonra, engellenemeyen risklerin teknik yöntemlerle mümkün olduğunca azaltılması; gerektiğinde tüm işçileri kapsayan koruma önlemleri alınması ve onun da yeterli olmadığı durumlarda, kişisel korunma önlemlerine başvurulması gerekiyor.

Bu bağlamda, öncelikli olarak alınması gereken önlemlerin başında, risklerin, tüm işçiler için elimine edilmesini veya azaltılmasını sağlayacak teknik ekipmanların temini ve kullanımı geliyor. Spesifik olarak, hangi risklere karşı ne tür ekipmanlar kullanılacağına, risk değerlendirme çalışmaları doğrultusunda, işletmeler karar veriyor. Bununla birlikte, mevzuat uyarınca mutlaka kullanılması gereken belirli ekipmanlar da bulunuyor. Örneğin, iş yerindeki kanserojen ve mutajen maddelerin mutlaka kaynağında tahliye edilmesi, bunun için lokal hava emme (*local extraction*) veya genel havalandırma sistemleri kullanılması gerekiyor. Ağaç tozları

(13) 20°C sıcaklıkta ve 760 mm civa basıncında, bir metre küp havadaki maddenin miligram olarak miktarı
(14) 90/394/EC, 97/42/EC ve 1999/38/EC sayılı AB Direktifleri

ve çözücülerin (*solvents*) de benzer tahliye sistemleri ile iş ortamından dışarı atılması gerekiyor.

Risklerin, tüm işçilerin toplu halde korunmasını sağlayan teknik yöntemlerle veya iş organizasyonuna ilişkin önlem ve prosedürlerle engellenemediği ya da yeterince sınırlandırılmadığı durumlarda ise, çalışanlar, kişisel ekipmanlarla korunuyor. İşverenlerin, bu ekipmanları, çalışanlarına, ücretsiz olarak temin etmeleri gerekiyor. İlgili düzenleme, üye devletleri, kişisel korunma ekipmanlarının kullanımına ilişkin genel kuralların belirlenmesini sağlamakla yükümlü tutuyor. Bu kuralların, kişisel ekipman kullanımının hangi durumlarda zorunlu olduğuna açıklık getirecek; ancak, önceliğin toplu korunma önlemlerine verilmesini engellemeyecek şekilde belirlenmesi gerekiyor.

Düzenlemenin ekinde yer alan ekipman ve faaliyet listeleri, üye devletlere bu konuda rehberlik ediyor. Mobilya sektöründe de, çalışanların, yaptıkları işin niteliğine göre, bazı kişisel korunma ekipmanları kullanmaları gerekebiliyor. Bunların başında, gürültüden korunma amaçlı ekipmanlar; tozdan korunma amaçlı maske, filtre, toz-geçirmez giysi ve gözlükler; kesim işlemlerinde kullanılan eldivenler; tutkallama ve apreleme gibi işlemlerde kullanılan, çözücülerden korunma amaçlı maske, gözlük ve giysiler; ağır yük kaldırırken kullanılan emniyet ayakkabıları, eldiven ve başlıklar; patlama potansiyeli olan ortamlarda giyilmesi gereken yangına karşı emniyetli ve antistatik giysiler geliyor.

2009/104/EC sayılı, İş ekipmanlarının iş yerlerinde çalışanlar tarafından kullanılmasına ilişkin asgari sağlık ve güvenlik yükümlülüklerini belirleyen Direktif; 89/656/EEC sayılı, Çalışanların iş yerlerinde kişisel korunma ekipmanları kullanmalarına ilişkin asgari sağlık ve güvenlik yükümlülüklerini belirleyen Direktif; 2004/37/EC sayılı, Çalışanların iş sırasında kanserojen ve mutajenlere maruz

kalmaya bağlı risklerden korunmasına ilişkin Direktif; 89/391/EEC sayılı, İş yerlerinde, çalışanların sağlık ve güvenlik koşullarının iyileştirilmesine yönelik önlemler alınmasına ilişkin Çerçeve Direktif;

16. TÜRKİYE KİŞİSEL KORUNMA VE İŞ EKİPMANLARINA İLİŞKİN AB MEVZUATINA UYUMLU MU?

İş ekipmanları ve kişisel korunma ekipmanlarının kullanımına ilişkin AB direktifleri, Şubat 2004'te yayımlanan iki yönetmelik ile, Türk mevzuatına aktarılmış bulunuyor. Bunlardan biri olan "İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği", ilgili AB Direktifi'ne paralel olarak; iş ekipmanlarına ilişkin genel kuralları ve iş ekipmanlarının kontrolü, özel risk taşıyan ekipmanlar, iş sağlığı ve ergonomi, işçilerin bilgilendirilmesi, eğitimi, görüşlerinin alınması ve katılımlarının sağlanması ile ilgili hükümleri ortaya koyuyor.

"Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik" ise, yine ilgili AB düzenlemesi doğrultusunda, işverenlerin, kişisel korunma ekipmanlarının değerlendirilmesi, seçimi, kullanımı ve işçilerin bu konularda bilgilendirilmesi ile ilgili yükümlülüklerini belirliyor. Bunun yanı sıra, AB mevzuatında olduğu gibi, Türk mevzuatında da, çalışanların mekanik titreşim, gürültü, elle taşıma işleri, patlayıcı ortamlar, kanserojen, mutajen ve kimyasal maddelere bağlı risklerden korunmasını amaçlayan düzenlemeler, söz konusu risklere göre, kullanılması gereken kişisel koruyucu donanımlara ilişkin spesifik hükümler içeriyor.

17. ÇALIŞANLAR YÜK TAŞIMAYA BAĞLI RİSKLERDEN NASIL KORUNUYOR?

AB, başta bel incinmelerine yol açabilecek işler olmak üzere, elle yapılan yük taşıma işlemlerini belirli kurallara tâbi tutuyor. İlgili düzenleme, "elle yük taşıma işlerini" (*manual handling of loads*), "nitelikleri ya da olumsuz ergonomik koşullara bağlı nedenlerle, bel ve sırt incinmelerine yol açabilecek yüklerin,

bir veya daha fazla işçi tarafından, kaldırılması, indirilmesi, itilmesi, çekilmesi, başka bir yere götürülmesi veya hareket ettirilmesi ya da bu işlerin yapılması yönünde fiziki destek sağlanması” şeklinde tanımlıyor. Düzenlemenin getirdiği genel ilke uyarınca, işverenlerin, öncelikle, organizasyonel önlemler ya da mekanik ekipman kullanımı gibi teknik yöntemlerle, işçilerin elle yük taşımalarına alternatif bir çözüm üretmeleri gerekiyor. Elle yük taşımının mutlaka gerekli olduğu durumlarda ise, riskleri mümkün olduğunca azaltmak amacıyla, işlemlerin, düzenlemenin ekinde yer alan referanslar doğrultusunda gerçekleştirilmesi gerekiyor. Söz konusu referanslar, belirli yüklerin özellikleri, taşıma işleminin gerçekleştirileceği iş ortamı, işlemin gerektirdiği fiziksel güç ve kişisel risk faktörlerine ilişkin çeşitli bilgiler içeriyor.

İlgili düzenleme uyarınca, işverenler, işçi ve/veya işçi temsilcilerine, taşınacak yük hakkında genel bilgiler vermekle yükümlü tutuluyor. Bunun yanı sıra, mümkün olan durumlarda, taşınacak yükün ağırlığı ve eksantrik bir şekilde doldurulan ambalajların en ağır tarafının ağırlık merkezi gibi daha spesifik bilgilerin de, işçi ve/veya işçi temsilcileri ile paylaşılması gerekiyor. Düzenleme, yüklerin hangi eşiğin aşılması halinde “çok ağır” olarak değerlendirilmesi gerektiği konusunda spesifik bir hüküm içermiyor. Bununla birlikte, Avrupa İş Sağlığı ve Güvenliği Ajansı, 20-25 kg eşiğini, bir kişi tarafından taşınması güç olan “çok ağır” yüklerin tanımlanmasında sınır değer olarak değerlendiriyor. Bu sınırı aşan yüklerin taşınması sırasında, bel incinmesi riski önemli ölçüde arttığından, alternatif taşıma yöntemlerine veya riski engelleyecek farklı önlemlere başvuruluyor.

90/269/EEC sayılı, Özellikle bel ve sırt incinme riski arz eden elle taşıma işleri ile ilgili asgari sağlık ve güvenlik yükümlülüklerine ilişkin Direktif

(15) “Mesleki maruziyet sınır değeri”, özellikle başka bir şekilde tanımlanmadıkça, belirli bir referans süre içerisinde, çalışanların solunum bölgesindeki havada bulunan kimyasal madde konsantrasyonunun zaman ağırlıklı ortalamasının üst sınırını ifade ediyor.

18. YÜK TAŞIMAYA BAĞLI RİSKLERE İLİŞKİN TÜRK MEVZUATI AB’YE UYUMLU MU?

Elle taşıma işlerine ilişkin asgari sağlık ve güvenlik yükümlülüklerini düzenleyen AB Direktifi, Türk mevzuatına, Şubat 2004’te yayımlanan “Elle Taşıma İşleri Yönetmeliği” ile aktarılmış bulunuyor. “Elle taşıma işlerinin” kapsamını Direktif’le uyumlu olarak tanımlayan Yönetmelik, bu işlerin yapıldığı yerlerin nasıl organize edilmesi gerektiğini ve konuya ilişkin risk faktörlerini de, AB’nin öngördüğü şekilde düzenliyor. Bu çerçevede, yük taşıma işlemlerine ilişkin genel ve bireysel risk faktörlerinin detayları, yönetmeliğin eklerinde açıklanıyor. Buna göre, ilgili AB Direktifi’nde de olduğu gibi, genel risk faktörleri, yükün özellikleri, fiziksel güç gereksinimi, çalışma ortamı ve işin gereklerine bağlı etkenlerden; bireysel risk faktörleri ise, işçinin kullandığı giysi, ayakkabı ve eşyalar, fiziksel özellikleri, bilgi düzeyi ve eğitimine bağlı unsurlardan oluşuyor.

19. ÇALIŞANLARIN KİMYASAL MADDELERE MARUZİYETİ NASIL SINIRLANDIRILYOR?

AB mevzuatı uyarınca, çalışanların, iş yerlerinde bulunan kimyasal maddelerin veya herhangi bir şekilde, kimyasal madde kullanılarak yapılan işlerin etkilerine bağlı risklerden korunması gerekiyor. İlgili AB düzenlemesi, Avrupa Komisyonu’nu, tehlikeli kimyasal maddelerin etkileri ile bu maddelere maruz kalma süresi arasındaki ilişkiyi değerlendirerek, “gösterge niteliğinde mesleki maruziyet sınır değerleri (IOELVs)”¹⁵ önermekle yükümlü tutuyor. Söz konusu değerler, bağlayıcı olmamakla birlikte, belirli kimyasalların hangi maruziyet seviyesine kadar zararsız olduklarının ortaya koyulması açısından önem taşıyor. Bu tür sınırlar getirilen maddeler için, üye devletlerin de, Komisyon’un değerlerini dikkate alarak, ulusal mesleki maruziyet sınırları belirlemeleri gerekiyor. Bunun yanı sıra, AB düzeyinde “bağlayıcı mesleki maruziyet sınır değerleri (BOELVs)” de belirlenebiliyor. Ancak bunun için, Komisyon’un, gösterge niteliğindeki değerleri

belirlerken dikkate aldığı faktörlere ek olarak, sosyo-ekonomik ve teknik fizibilite unsurlarını da göz önünde bulundurması gerekiyor. Bağlayıcı maruziyet sınırlarına tâbi tutulan maddeler için, üye devletlerin de bağlayıcı limit değerler belirlemesi ve bu değerlerin, en az Komisyon'un getirdiği sınırlar kadar sıkı olması gerekiyor. Komisyon, belirli maddeler için, "bağlayıcı biyolojik sınır değerler (BLVs)" de saptayabiliyor.¹⁶

[98/24/EC sayılı, Çalışanların sağlık ve güvenliğinin iş yerindeki kimyasal maddelere bağlı risklerden korunmasına ilişkin Direktif](#)

20. SEKTÖRÜ İLGİLENDİREN KİMYASAL MARUZİYET SINIRLARI VAR MI?

AB'nin bugüne kadar belirlediği, gösterge niteliğinde mesleki sınır değerleri (IOELVs), bağlayıcı mesleki sınır değerleri (BOELVs) ve biyolojik sınır değerleri (BLVs), ilgili direktiflerin eklerinde listeleniyor. Buna göre, AB'nin, bağlayıcı mesleki maruziyet sınır değerlerine tâbi tuttuğu kimyasallar "inorganik kurşun ve bileşikleri"; biyolojik sınır değerlerine tâbi tuttuğu kimyasallar ise "kurşun ve iyonik kurşun bileşikleri" ile sınırlı. Bununla birlikte, gösterge niteliğinde mesleki maruziyet sınır değeri belirlenen 100'ü aşkın kimyasal madde bulunuyor. Bunlar, boya, cila, seyreltici, vernik, tutkal ve ahşap koruyucu malzemelerde kullanılan ve mobilya sektörünü yakından ilgilendiren bazı çözücülerini de kapsıyor. Örneğin, toluen, ksilen ve metanol çözücülerini, sırasıyla, aşağıdaki IOELV'lere tâbi tutuluyor¹⁷:

- Toluen: 8 saat içinde 192 mg/m³ veya 50 ppm; 15 dakika içinde 384 mg/m³ or 100 ppm;
- Ksilen: 8 saat içinde 221 mg/m³ veya 50 ppm; 15 dakika içinde 442 mg/m³ or 100 ppm;
- Metanol: 8 saat içinde 260 mg/m³ or 200 ppm.

(16) "Biyolojik sınır değeri", ilgili kimyasal maddenin, "mesleki maruziyet" sınır değerlerinde olduğu gibi çalışanların solunum ortamında bulunan havadaki değil, uygun biyolojik ortamdaki konsantrasyonunun üst sınırını ifade ediyor.

(17) **mg/m³**: 200C sıcaklık ve 101,3 Kpa. (760 mm civa basıncı) basınçta, 1 m³ havada bulunan maddenin miligram cinsinden miktarı; **ppm**: 1 m³ havada bulunan maddenin mililitre cinsinden miktar (ml/m³)

Bunun yanı sıra, tutkal ve boyalarda kullanılan izosiyanat ve formaldehit gibi kimyasallar da mobilya sektörü çalışanları açısından bazı riskler taşıyor. AB, henüz, bu maddeleri herhangi bir maruziyet sınırına tâbi tutmuyor. Ancak, üye devletlerin bu maddeler için ulusal düzeyde belirlediği sınır değerlere rastlamak mümkün. Örneğin, İngiltere'de, izosiyanat maddesine maruziyet, 8 saat içinde 0.02 mg/m³, 15 dakika içinde 0.07 mg/m³; formaldehit maddesine maruziyet ise, hem 8 saat hem de 15 dakika içinde, 2.5 mg/m³ veya 2 ppm ile sınırlandırılıyor. Ayrıca, mobilya sektörü çalışanları ve işverenlerini AB düzeyinde temsil eden Avrupa İnşaat ve Ağaç İşçileri Federasyonu (EFBWW) ile Avrupa Mobilya İmalatçıları Federasyonu (EFMF), AB'nin, formaldehit için de, gösterge niteliğinde mesleki maruziyet sınırları belirlemesini istiyor. Söz konusu örgütler, AB'ye yaptıkları ortak çağrıda, formaldehitin IOELV listesine eklenmesinin yanı sıra, mobilya sanayiinde kullanılan tüm malzemelerin, mümkün olan en düşük emisyon değerlerine tâbi tutulmasını sağlayacak düzenlemeler çıkarılmasını da talep ediyor.

[98/24/EC sayılı, Çalışanların sağlık ve güvenliğinin iş yerindeki kimyasal maddelere bağlı risklerden korunmasına ilişkin Direktif ve 91/322/EEC, 2000/39/EC, 2006/15/EC sayılı, Gösterge niteliğinde sınır değerler belirleyen Direktifler;](#)

21. ÇALIŞANLARIN KİMYASALLARDAN KORUNMASINDA İŞVERENLERE NE DÜŞÜYÜR?

AB mevzuatı, işverenleri, işyerlerinde tehlikeli kimyasal maddeler bulunup bulunmadığını tespit etmek ve bu maddelere bağlı sağlık ve güvenlik risklerini değerlendirmekle yükümlü tutuyor. İşverenlerin, bu değerlendirmeyi yaparken, çalışanların söz konusu maddelere hangi seviyede, ne şekilde ve ne kadar süre maruz kaldığı, ilgili ulusal mesleki maruziyet ve biyolojik sınır değerleri gibi çeşitli unsurları göz önünde bulundurmaları gerekiyor. Kimyasal madde kullanarak

yapılması gereken işler, risk değerlendirmesi yapılmadan ve gerekli tedbirler alınmadan başlatılamıyor.

Değerlendirme sonucunda, işçilerin sağlık ve güvenliğini tehdit eden bir risk tespit edilmesi halinde, işverenin, korunma, önleme ve izleme amaçlı belirli tedbirler alması gerekiyor. Bunların başında, tehlikeli olduğu saptanan kimyasalın, tehlikesiz ya da daha az tehlikeli farklı bir madde ile değiştirilmesi geliyor. Riskin bu şekilde ortadan kaldırılamadığı durumlarda ise; iş sistemlerinin tasarım ve organizasyonundan çalışanlara uygun ekipman sağlanmasına; ilgili maddelere maruz kalacak işçi sayısının asgari düzeyde tutulmasından maruziyet süresi ve yoğunluğunun mümkün olduğunca azaltılmasına; hijyen önlemlerinden iş yerinde bulundurulmuş kimyasal madde sayısının en düşük seviyeye indirilmesine kadar, gerekli tüm yollara başvurulması zorunluluğu getiriliyor.

AB mevzuatının işverenlere yüklediği diğer bir sorumluluk ise, iş yerinde bulunan kimyasallara bağlı acil durum ve kazalarda uygulanması gereken prosedürlerin belirlenmesi. İlgili düzenleme, söz konusu prosedürlerin gerektiği gibi uygulanabilmesi için, düzenli aralıklarla tatbikat yapılmasını da zorunlu kılıyor.

Sağlığı risk altında olduğu tespit edilen işçilerin, özel bir gözetim uygulamasına tâbi tutulması gerekiyor. Bu çerçevede, işçinin sağlık durumunda gözlemlenen herhangi bir etkinin, iş yerindeki kimyasallara maruziyeti ile ilgili olabileceği düşünüldüğünde, işverenin önleyici tedbirlere başvurma yükümlülüğü bulunuyor. İşverenler, gözetim altındaki işçilerin kimyasal maddelere maruziyet seviyelerini kayıt altına alma, güncelleme ve ilgili işçilerin erişimine açık tutma sorumluluğu taşıyor. Gözetim sonucunda, tehlikeli kimyasallara maruziyetten kaynaklanan bir hastalık tespit edildiğinde veya bağlayıcı biyolojik sınır değerlerin

aşıldığı saptandığında, ilgili işçinin bir doktor tarafından bilgilendirilmesi ve yönlendirilmesi gerekiyor.

[98/24/EC sayılı, Çalışanların sağlık ve güvenliğinin iş yerindeki kimyasal maddelere bağlı risklerden korunmasına ilişkin Direktif](#)

22. TÜRKİYE ÇALIŞANLARIN KİMYASALLARDAN KORUNMASI KONUSUNDA AB'YE UYUMLU MU?

Çalışanların kimyasal maddelere bağlı risklerden korunmasına ilişkin AB mevzuatı, konuya ilişkin çerçeveyi çizen genel bir direktifin yanı sıra, bu direktiften hareketle hazırlanan ve gösterge niteliğindeki mesleki maruziyet sınır değerlerini belirleyen düzenlemeleri de kapsıyor. Türkiye, çalışanların sağlık ve güvenliğinin iş yerindeki kimyasal maddelere bağlı risklerden korunmasına ilişkin genel AB Direktifi'ni, Aralık 2003'te yayımlanan "Kimyasal Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik" ile iş hukukuna aktarmış bulunuyor. Söz konusu Yönetmelik, işverenlerin, çalışanların kimyasallardan korunmasına ilişkin yükümlülüklerinin yanı sıra, AB'nin iş yerlerinde üretilmesi ve kullanılmasını yasakladığı kimyasalları ve öngördüğü bağlayıcı mesleki maruziyet ve biyolojik sınır değerlerini de Türk mevzuatına aynen aktarıyor.

Ayrıca, AB'nin, üye devletlerin belirlemesi gereken mesleki maruziyet sınır değerlerine rehberlik etmek amacıyla hazırladığı ve farklı direktifler aracılığı ile yayımladığı gösterge niteliğindeki değerler de, aynı Yönetmeliğe, bağlayıcı değerler olarak dahil edilmiş bulunuyor. Dolayısıyla, Türkiye, üye devletlerin, ulusal mesleki maruziyet sınır değerlerini belirlerken "dikkate almaları" gereken AB standartlarını da, bağlayıcı değerler olarak mevzuatına aktarmış bulunuyor. Bunun yanı sıra, Mart 2008'de yapılan bir değişiklik ile, AB'nin 2006 yılında yayımladığı son değerlerin de, Yönetmelik'e yansıtıldığı dikkat çekiyor.

23. ÇALIŞANLAR TİTREŞİME BAĞLI RİSKLERDEN NASIL KORUNUYOR?

İş sırasında kullandıkları ekipmanlar nedeniyle, düzenli aralıklarla yüksek seviyelerde mekanik titreşime maruz kalan işçilerde, başta kas/iskelet, sinir ve damar sistemi bozuklukları olmak üzere, belirli sağlık sorunları baş gösterebiliyor. Gerekli önlemler alınmadığı takdirde, benzer rahatsızlıklara, mobilya sektörü çalışanları arasında da rastlanabiliyor. Özellikle havalı keski (*pneumatic chisel*) gibi, yaydığı titreşimle el-kol sistemini olumsuz yönde etkileyebilen ekipmanların belirli kurallar çerçevesinde kullanılması, sektör çalışanlarının sağlık ve güvenliği açısından büyük önem taşıyor.

AB mevzuatı, çalışanların “el-kol”¹⁸ ve “bütün vücut”¹⁹ titreşimine maruziyet seviyesinin, belirli değerlerle sınırlandırılmasını öngörüyor. Hiçbir şekilde aşılmaması gereken bu değerler, “maruziyet sınır değerleri” olarak adlandırılıyor. İlgili AB düzenlemesi, sınır değerlerden daha düşük seviyelerde belirlenen ve “maruziyet etkin değerleri” olarak adlandırılan eşikler de getiriyor. Bu eşikler ise, aşılmaması gereken değil, aşıldığı takdirde belirli önlemlere başvurulması gereken değerlerden oluşuyor.

Tablo-1

Titreşim Türü	Sınır Değerler	Etkin Değerler
El-kol titreşimi	5 m/s^2 Günlük (8 saat) maruziyet sınır değeri	$2,5 \text{ m/s}^2$ Günlük (8 saat) maruziyet etkin değeri
Bütün vücut titreşimi	$1,15 \text{ m/s}^2$ Günlük (8 saat) maruziyet sınır değeri veya üye devletlerin tercihine göre, $21 \text{ m/s}^{1,75}$ ’lik titreşim dozu	$0,5 \text{ m/s}^2$ Günlük (8 saat) maruziyet etkin değeri veya üye devletlerin tercihine göre, $9,1 \text{ m/s}^{1,75}$ ’lik titreşim dozu

(18) İnsan vücudundaki el-kol sistemine aktarıldığında; damar, kemik, eklem, sinir ve kas bozuklukları gibi, işçilerin sağlık ve güvenliğine yönelik riskler taşıyan mekanik titreşim.

(19) Vücudun tümüne aktarıldığında, başta bel bölgesinde rahatsızlık ve omurgada travma olmak üzere, işçilerin sağlık ve güvenliği açısından çeşitli riskler taşıyan mekanik titreşim.

Sınır değerlerin aşılması halinde, işverenin, acilen gerekli önlemlere başvurarak maruziyet seviyesini sınırın altına çekmesi, sınırın neden aşıldığını tespit etmesi ve iş yerinde alınan önlemleri, maruziyet sınırının yeniden aşılmamasını engelleyecek şekilde gözden geçirmesi gerekiyor. Etkin değerlerin aşılması halinde ise, işverenin, mekanik titreşime maruziyet seviyesi ve bununla ilgili riskleri asgari düzeye çekmeye yönelik teknik ve/veya organizasyonel önlemlerden oluşan özel bir program geliştirmesi ve uygulaması gerekiyor. İşverenlerin, bu programları hazırlarken, daha az titreşim gerektiren farklı çalışma yöntemleri uygulanması, daha uygun ekipman seçimi, titreşime bağlı riskleri azaltan yardımcı ekipman kullanımı, ekipman ve iş yeri bakımının iyileştirilmesi, iş yerinin tasarımında değişikliğe gidilmesi, işçilerin daha iyi bilgilendirilmesi, maruziyet süre ve yoğunluğunun sınırlandırılması ve çalışanlara yeterli dinlenme süresi tanıyan daha uygun bir iş programı izlenmesi gibi birçok seçeneği dikkate almaları gerekiyor.

İşçilerin maruz kaldığı mekanik titreşim seviyesinin değerlendirilmesi ve gerektiğinde ölçülmesi de, işverenlerin

sorumluluğunda. Söz konusu değerlendirme ve ölçüm işlemlerinin, mâkul aralıklarla, işletmede görevli personel içinden veya işletme dışından seçilen yetkili uzman veya kuruluşlarca gerçekleştirilmesi gerekiyor. Bu işlemler sonucunda elde edilen bulgular, ihtiyaç duyulduğunda erişilebilecek şekilde muhafaza ediliyor.

2002/44/EC sayılı, **Çalışanların, titreşimden kaynaklanan risklere maruziyetine ilişkin asgari sağlık ve güvenlik yükümlülüklerini belirleyen Direktif**

24. TÜRKİYE ÇALIŞANLARIN TİTREŞİMDEN KORUNMASINA DAİR AB MEVZUATINA UYUMLU MU?

Çalışanların mekanik titreşimden kaynaklanan risklerden korunmasına ilişkin sağlık ve güvenlik kurallarını belirleyen AB Direktifi, Türk mevzuatına, Aralık 2003'te yayımlanan "Titreşim Yönetmeliği" ile aktarılmış bulunuyor. Söz konusu Yönetmelik, AB'de olduğu gibi, çalışanların "el-kol" ve "bütün vücut" titreşimine maruziyetini, belirli "sınır" ve "etkin" değerlere tâbi tutuyor. İlgili AB Direktifi uyarınca, üye devletlerin, "bütün vücut" titreşimine ilişkin sınır ve etkin değerlerini, "günlük maruziyet değerleri" veya "titreşim dozu değerleri" ile belirlemeleri gerekiyor. Direktif, bütün vücut titreşimi konusunda hangi sınır ve etkin değerlerin uygulanması gerektiğini, bu iki durum için ayrı ayrı belirtiyor. Bu bağlamda incelendiğinde, Türkiye'deki bütün vücut titreşimi sınır ve etkin değerlerinin belirlenmesinde, AB Direktifi'nde öngörülen "günlük maruziyet değerlerinin" kullanıldığı dikkat çekiyor. Yönetmelik, işverenlerin, risk belirlenmesi ve değerlendirmesi, çalışanların titreşime maruziyetinin önlenmesi ve azaltılması, işçilerin konu hakkında bilgilendirilmesi, eğitimi, görüşlerinin alınması ve katılımlarının sağlanması ile ilgili yükümlülüklerini de AB mevzuatında öngörüldüğü şekilde düzenliyor.

(20) Sekiz saatlik iş günü için, anlık darbeli gürültünün de dahil olduğu bütün gürültü maruziyet düzeylerinin zaman ağırlıklı ortalaması
(21) Günlük gürültü maruziyet düzeylerinin sekiz saatlik beş iş gününden oluşan bir hafta için zaman ağırlıklı ortalaması

25. ÇALIŞANLAR GÜRÜLTÜYE BAĞLI RİSKLERDEN NASIL KORUNUYOR?

Çalışanların gürültüye bağlı risklerden korunmasına ilişkin AB düzenlemesi, titreşim maruziyetinde olduğu gibi, gürültü maruziyetini de, birtakım "sınır" ve "etkin" değerlere tâbi tutuyor. Söz konusu değerler, "günlük gürültü maruziyeti"²⁰ ile "anlık ses basıncı" için farklı eşikler belirliyor. Ayrıca, "etkin değerler", "en düşük" ve "en yüksek" olmak üzere iki farklı seviyeden oluşuyor.

Tablo - 2

Gürültü Maruziyeti Sınır ve Etkin Değerleri	Günlük Gürültü Maruziyet Seviyesi	En Yüksek Ses Basıncı
Maruziyet sınır değeri	87 dB (A)	200 µ Pa*
En yüksek maruziyet etkin değeri	85 dB (A)	140 µ Pa**
En düşük maruziyet etkin değeri	80 dB (A)	112 µ Pa***
* 140 dB (C) ile ilgili olarak 20 µPa ** 137 dB (C) ile ilgili olarak 20 µPa *** 135 dB (C) ile ilgili olarak 20 µPa		

İlgili düzenleme uyarınca, çalışanların maruz kaldığı gürültü seviyesinin günden güne büyük farklılık gösterdiği durumlarda, işverenler, sınır ve etkin değerlerin uygulanmasında, "günlük maruziyet seviyesi" yerine "haftalık maruziyet seviyesini"²¹ kullanabiliyorlar. Ancak bunun için,

çalışanların maruz kaldığı haftalık gürültünün 87 dB (A) düzeyini aşmaması ve yapılan işe bağlı risklerin asgari düzeye çekilmesini sağlayacak önlemler alınması gerekiyor.

Titreşim maruziyetinde olduğu gibi, gürültü maruziyetinde de, sınır değerlerin kesinlikle aşılmaması, etkin değerlerin aşılmaması halinde ise, düzenlemede öngörülen önlemlere başvurulması gerekiyor. Buna göre, “en düşük” etkin değerler aşıldığında, işverenin, kulak koruyucuları tedarik ederek işçilerin kullanımına hazır halde bulundurması gerekiyor. “En yüksek” etkin değerlerin aşıldığı durumlarda ise, hazır bulundurulmuş kulak koruyucularının ilgili işçiler tarafından kullanılması; işverenin, teknik ve organizasyona ilişkin önlemlerden oluşan özel bir program uygulaması ve işçilerin, işitme testinden geçme talebinde bulunma hakkına sahip olması gerekiyor.

Değerlendirme ve ölçüm sonuçlarının sağlık riskine işaret ettiği durumlarda, en düşük etkin değer üzerinde gürültüye maruz kalan işçilere de uygulanan bu testler, gürültüye bağlı işitme kayıplarının mümkün olduğunca erken teşhis edilmesi ve işitme işlevinin koruma altına alınması açısından büyük önem taşıyor. İşverenlerin diğer bir yükümlülüğü ise, iş yerlerinde, işçilerin en yüksek etkin değerleri aşan gürültüye maruz kalabileceği yerleri işaretleyerek, teknik açıdan mümkün olduğu takdirde, bu alanlara girişlerin sınırlı tutulmasını sağlamak.

Çalışanların gürültüye bağlı risklerden korunmasına yönelik bu önlemler, mobilya sektörü açısından da büyük önem taşıyor. İşverenlerin, sektör çalışanlarının, özellikle, kaplama, frezeleme, tahta yarma ve planya makineleri gibi belirli ekipmanların yaydığı gürültüye ne düzeyde maruz kaldığını yakından takip etmeleri ve mevzuatta öngörülen maruziyet değerleri doğrultusunda, başta koruyucu ekipman kullanımı ve uygun bir rotasyon programı olmak üzere, gerekli önlemleri almaları gerekiyor.

2003/10/EC sayılı, Çalışanların gürültüden kaynaklanan risklere maruziyetine ilişkin asgari sağlık ve güvenlik yükümlülüklerini belirleyen Direktif

26. TÜRKİYE ÇALIŞANLARIN GÜRÜLTÜDEN KORUNMASI KONUSUNDA AB'YE UYUMLU MU?

Türkiye, çalışanların gürültüye bağlı risklerden korunmasına ilişkin asgari sağlık ve güvenlik yükümlülüklerini belirleyen AB Direktifi'ne, Aralık 2003'te yayımlanan Gürültü Yönetmeliği ile uyum sağlamış bulunuyor. Yönetmelik, çalışanların gürültüye maruziyetini, AB mevzuatındaki ile aynı “sınır” ve “etkin” değerlere tâbi tutuyor. AB'de olduğu gibi, Türkiye'de de, etkin değerler “en yüksek” ve “en düşük” olmak üzere ikiye ayrılarak, bu değerlerin aşılması halinde alınması gereken önlemler, AB'ye uyumlu bir şekilde düzenleniyor. Yönetmelik, işverenin yükümlülükleri çerçevesinde, risklerin belirlenmesi ve değerlendirilmesi, gürültüye maruziyetin önlenmesi ve azaltılması, kişisel korunma, maruziyetin sınırlanması, işçilere yönelik bilgilendirme, eğitim, istişare ve katılım süreçleri konularında yapılması gerekenleri de, AB mevzuatı ile uyum içinde düzenliyor.

27. ÇALIŞANLAR PATLAYICI ORTAMLARDAKİ RİSKLERDEN NASIL KORUNUYOR?

AB mevzuatı, işverenleri, çalışanların patlayıcı ortamlardaki risklerden korunmasına yönelik belirli önlemler almakla yükümlü tutuyor. İlgili düzenleme, “patlayıcı ortam” ifadesini, “gaz, buhar, sis veya toz şeklindeki yanıcı maddelerin, atmosferik şartlar altında hava ile oluşturduğu, herhangi bir tutuşturucu kaynakla temas etmesi halinde tümüyle yanabilen karışımlar” olarak tanımlıyor. Düzenleme uyarınca, işverenlerin, patlayıcı ortamlar oluşmasını engellemeye yönelik önlemler almaları gerekiyor. Bunun mümkün olmadığı durumlarda ise, patlayıcı karışımların tutuşmasının engellenmesi ve olası bir patlamanın yaratacağı etkilerin azaltılmasına yönelik tedbirler alınması gerekiyor. İşverenler,

iş yerlerinde, patlamadan korunmaya yönelik önlemlerin tanımlandığı sağlık/güvenlik belgeleri hazırlanmasını ve bu belgelerin düzenli aralıklarla güncellenmesini sağlamakla yükümlü tutuluyor. Patlama açısından riskli iş yerlerinde çalışanlara, patlamadan korunma konusunda eğitim verilmesi de, işverenlerin sorumluluğunda.

İlgili düzenleme, havada sürekli olarak, uzun bir süre için veya sık sık yanıcı toz bulutlarının bulunduğu veya oluşabileceği yerleri, patlayıcı ortamlar olarak değerlendiriyor. Ayrıca, bu tür tozların tabaka, yığın ve birikinti halinde toplandığı iş yerleri de, patlayıcı ortamlar oluşmasına elverişli mekânlar olarak tanımlanıyor. Bu tanımlar, mobilya imalatı yapılan iş yerlerinde de, patlayıcı ortam oluşma riskinin oldukça yüksek olduğuna işaret ediyor. Özellikle ağaç tozu yangınları, sektör çalışanlarının güvenliğine yönelik ciddi bir tehdit arz ediyor. Bu tür yangınlar, çoğu zaman, bakımı ihmal edilen ısıtma üniteleri, fazla ısınan elektrikli motorlar, ateşleme kıvılcıkları, odun sobaları ya da sigara kullanımına bağlı nedenlerden kaynaklanıyor. İş yerlerindeki zemin ve duvarlarda biriken partiküllerin de alev alması halinde, bu yangınlar, ikincil patlamalarla desteklenerek oldukça ciddi boyutlara ulaşabiliyor.

AB, patlayıcı ortamlarda kullanılması gereken ekipman ve koruma sistemlerini ise, ayrı bir direktif ile düzenliyor. Söz konusu Direktif, patlamadan korunmaya yönelik tüm ekipman ve sistemler için geçerli ortak yükümlülüklerin yanı sıra, yalnızca patlamayı tetikleyebilecek cihazları ilgilendiren özel kurallar da içeriyor. İlgili cihaz ve sistemlerin CE işareti taşıyabilmesi için izlenmesi gereken prosedürler de, aynı Direktif ile belirleniyor.

[1999/92/EC sayılı, Çalışanların sağlık ve güvenliğinin, patlayıcı ortamlardaki potansiyel risklerden korunmasına ilişkin asgari yükümlülükleri belirleyen Direktif; 94/9/EC sayılı, Potansiyel](#)

[patlayıcı ortamlarda kullanılan ekipman ve koruma sistemleri ile ilgili üye devlet yasalarının yakınlaştırılmasına ilişkin Direktif](#)

28. TÜRKİYE PATLAYICI ORTAMLARDAKİ RİSKLERDEN KORUNMAYA DAİR AB MEVZUATINA UYUMLU MU?

Çalışanların patlayıcı ortamlardaki potansiyel risklerden korunmasına ilişkin asgari yükümlülükleri belirleyen AB Direktifi, Aralık 2003'te yayımlanan "Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Çalışanların Korunması Hakkında Yönetmelik" ile Türk mevzuatına aktarılmış bulunuyor. Yönetmelik, amaç, kapsam ve tanımların yanı sıra, işverene yüklediği sorumluluklar açısından da, ilgili AB Direktifi ile birebir örtüşüyor. Söz konusu sorumluluklar, işverenlerin; patlamaların önlenmesi, patlamadan korunma, patlama riskinin değerlendirilmesi, iş yerlerinin patlamalara karşı güvenli hale getirilmesi, koordinasyon, patlayıcı ortam oluşabilecek yerlerin sınıflandırılması, patlamadan korunma dokümanları ve iş ekipmanları gibi birçok konuda, belirli önlemler almalarını gerektiriyor. Yönetmelik, bu önlemleri AB mevzuatına uyumlu bir şekilde tanımlayarak, patlamalara bağlı risklerden korunma konusunda ihtiyaç duyulan yasal zemini hazırlıyor. Ancak, Türkiye'deki mobilya sektörü çalışanlarının, patlamalara karşı, AB'deki muadilleri ile eşdeğer bir korumadan faydalanabilmeleri için, uygulama ve denetim mekanizmalarının da iyileştirilmesi gerekiyor.

Türkiye'de, potansiyel patlayıcı ortamlarda kullanılan ekipman ve koruma sistemlerine ilişkin AB Direktifi de, Ekim 2002'de yayımlanan "Muhtemel Patlayıcı Ortamda Kullanılan Teçhizat ve Koruyucu Sistemler ile İlgili Yönetmelik" ile iş hukuka aktarılmış bulunuyor. Yönetmelik sayesinde, söz konusu teçhizat ve sistemlerin piyasaya güvenli bir şekilde arz edilmesi için gözetilmesi gereken emniyet kuralları ve uygunluk değerlendirme prosedürleri, AB mevzuatı ile uyum içerisinde uygulanıyor.

29. AB KURALLARINDAN DAHA SIKI ÖNLEMLER ALINABİLİYOR MU?

AB, üye devletlerin, Birliğin iş sağlığı ve güvenliği düzenlemelerinde öngörülen asgari kurallardan daha sıkı önlemler almalarına izin veriyor. Örneğin, AB mevzuatı, elle taşıma işlemlerinde alınması gereken önlemler konusunda somut bir eşik belirlemezken; Danimarka, İsveç ve Hollanda'da, 25 kg'ı aşan yüklerin elle taşınacak olması halinde alternatif veya ek önlemlere başvurulması yasal bir zorunluluk. Aynı zorunluluk, Fransa'daki kadın çalışanlar için de geçerli. Danimarka ve Hollanda'da, çalışanların gürültüye maruziyeti de, AB mevzuatında öngörülen 87 dB(A) yerine, 80 dB(A) ile sınırlandırılıyor.

Belirli üye devletlerin ulusal düzeyde daha sıkı önlemler aldığı diğer bir konu ise, çalışanların sert ağaç tozuna bağlı risklerden korunması. İlgili AB düzenlemesi, çalışanların sert ağaç tozuna maruziyetini metre küp başına 5 miligram ile sınırlandırırken; Danimarka ve Fransa'da 1 mg/m³; Almanya, Hollanda ve İsveç'te 2 mg/m³; Çek Cumhuriyeti'nde ise 4 mg/m³lük sınır değerler uygulanıyor.

30. AB ÇALIŞMA SÜRELERİNİ NASIL DÜZENLİYOR?

AB, çalışanların sağlık ve güvenliğini korumak amacıyla, çalışma sürelerine ilişkin, birtakım asgari kurallar getiriyor. İlgili Direktif'e göre, kıdemi ne olursa olsun, tüm çalışanların yılda en az 4 hafta ücretli izin kullanma hakkı bulunuyor. Düzenlemede öngörülen haftalık azami çalışma süresi ise, fazla mesai dahil, 48 saat. Dinlenme ve gece çalışma sürelerini de düzenleyen Direktif uyarınca, çalışanların, günde 11 saat kesintisiz dinlenebilmeleri gerekiyor. İşverenler, aynı zamanda, bir gün için öngörülen bu süreye ilaveten, haftalık olarak da, yani 7 günlük her zaman dilimi için çalışanlarına, 24 saatlik kesintisiz bir dinlenme süresi tanımlamakla yükümlü. Çalışma süresinin günde 6 saati aşması halinde ise, mutlaka bir dinlenme arası verilmesi gerekiyor.

2003/88/EC sayılı, Çalışma sürelerinin düzenlenmesi ile ilgili bazı hususlara ilişkin Direktif

31. TÜRK MEVZUATI AB'DEKİ ÇALIŞMA SÜRELERİ İLE UYUMLU MU?

4857 sayılı İş Kanunu; çalışma süreleri, gece çalışma süreleri ve dinlenme süreleri, hafta tatili, postalar halinde çalışma, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili birçok konuyu, AB mevzuatına uygun bir şekilde düzenlemekle birlikte, Türk mevzuatının, ilgili AB düzenlemesi ile uyumsuz olduğu noktalar da bulunuyor. Bunların başında, asgari yıllık ücretli izin konusu geliyor. Türk mevzuatı, henüz, çalışanlara, AB'de olduğu gibi, kıdemleri ne olursa olsun yılda en az 4 hafta ücretli izin kullanma hakkı tanımlıyor. Türkiye'de, hizmet süresi 1 ila 5 yıl arasında olanlar en az 14 gün, 5 ila 15 yıl arasında olanlar en az 20 gün, 15 yıl ve üstü olanlar en az 26 gün ücretli izin hakkına sahip. İş yerindeki ilk yılını doldurmamış olanlar ise, ücretli izin hakkı bulunmuyor.

Türk mevzuatının AB ile uyumsuz olduğu diğer bir nokta ise, haftalık azami çalışma süresi. AB'de 48 saat olarak belirlenen bu süre, fazla mesaiyi de kapsıyor. Türk mevzuatında ise, haftalık azami çalışma süresi 45 saat olmakla birlikte, fazla mesai süresinin yıllık toplamı 270 saate kadar çıkabiliyor. 45 saatlik haftalık azami çalışma süresi, izin verilen bu fazla mesai süresi ile birlikte değerlendirildiğinde, AB'nin 48 saatlik sınırı aşılabiliyor. Hatta, Türkiye'de uygulanan fazla mesai, AB'dekini yılda 114 saat aşabiliyor.

II.3. MOBİLYA SEKTÖRÜNÜN ÇEVRESEL YÜKÜMLÜLÜKLERİ

32. ENTEGRE KİRLİLİĞİN ÖNLENMESİ VE KONTROLÜNDE İŞLETMELERİN YÜKÜMLÜLÜKLERİ NELER?

Sanayiden kaynaklanan kirliliğin kaynağında kontrolünü amaçlayan Entegre Kirliliğin Önlenmesi ve Kontrolü (EKÖK) Direktifi, işletmelere çevre kirliliğini önleme konusunda ciddi sorumluluklar yüklüyor. EKÖK Direktifi'nde yer alan

“entegre” kavramı, tesisin havaya, suya ve toprağa yönelik emisyonlarından atık oluşumuna, ham madde kullanımı ve enerji verimliliğinden gürültü ve kazaların önlenmesine ve risk yönetimine kadar, tesisin çevresel performansının tüm boyutlarını kapsıyor.

Direktif, özellikle mobilya sanayiine yönelik bir hüküm içermiyor. Ancak, Direktif’in kapsamında yer alan metal işleme, kimya sanayii, tekstil terbiye işlemleri, sepicilik vb. faaliyet alanları mobilya sanayiini yakından ilgilendiriyor. Mobilya sektöründe materyallerin kimyasal, mekanik ve iklimsel etkilere dayanıklılık kazanmaları için kaplama materyallerine sıklıkla başvuruluyor. Ayrıca, mobilya imalatında kullanılan ahşap (örneğin bahçe mobilyaları); çoğu zaman küf, böcek ve açık havanın olumsuz etkilerine karşı organik çözücü içeren koruyucu maddeler ile korunuyor. Dolayısıyla, başta ahşap mobilya olmak üzere, mobilya üreticilerinin imalat sürecinde direktif yükümlülüklerine uymaları gerekiyor. Düzenleme kapsamına özellikle apreleme, baskı, kaplama, yağ giderme, su geçirmez hale getirme, boyutlandırma, boyama, temizleme ya da empenye etme faaliyetleri olmak üzere, organik çözücü kullanılarak madde, nesne veya ürünlerin yüzey işlemlerinin yapıldığı, organik çözücü tüketim kapasitesi saatte 150 kg'den veya yılda 200 tondan fazla olan tesisler giriyor.

AB çapında 52.000 civarında işletmeyi kapsayan direktif uyarınca, söz konusu faaliyetleri gerçekleştiren ve yüksek oranda kirliliğe yol açma potansiyeline sahip tesisler çevre iznine tabi tutuluyor. Bu izin, ancak bazı zorunlu çevresel şartlar karşılandığı takdirde alınabiliyor. Bu şartlar; mevcut en iyi teknikleri kullanarak kirlilik önleyici tüm önlemlerin alınması (mümkün olduğunca az atık üretilmesi, daha az tehlikeli madde kullanımı, üretilen maddelerin geri dönüştürülebilir ve geri kazanılabilir olması vb.); büyük ölçekli kirlilik yaratan faaliyetlerin engellenmesi; atıklarla ilgili işlemlerde asgari

kirlilik yaratılması; enerjinin etkin kullanılması; kazaların önlenmesinin ve hasarların sınırlandırılmasının garanti edilmesi; faaliyetler sona erdikten sonra kullanılan alanın eski haline dönüştürülmesinden oluşuyor.

Tesislerin uygulamaları gereken mevcut en iyi teknikler, Avrupa Komisyonu Ortak Araştırma Merkezi'ne (JRC) bağlı Avrupa EKÖK Bürosu'nun hazırladığı referans belgelerde düzenleme kapsamındaki her sektör için spesifik olarak belirtiliyor. Bu referans dokümanlardan biri olan ve 2007 yılında yayımlanan organik çözücü kullanılarak yapılan yüzey işlemlerine ilişkin belge²², mobilya imalatını ilgilendiren “mobilya ve ahşap materyallerin kaplanması” ve “ahşap koruma”ya ilişkin bölümler içeriyor. Söz konusu belge, mobilyaların ve ahşap materyallerin kaplanmasında uygulanan süreç ve tekniklerin yanı sıra, ahşabın korunmasında kullanılan tekniklere ilişkin bir liste de içeriyor. Mevcut tüketim (örneğin materyal, enerji) ve emisyon (örneğin uçucu organik bileşenler) düzeylerini ortaya koyan belgede, hammadde tüketimini asgari düzeye indirmek, emisyonları azaltmak (farklı filtre türlerinin kullanılması), atıksuları arıtmak ve atıkları değerlendirmek (örneğin kullanılan çözücülerin geri kazanılması) amacıyla uygulanacak mevcut en iyi tekniklere de yer veriliyor.

Zorunlu çevresel şartların yanı sıra, verilen izin, kirlileticiler için emisyon limit değerleri; toprak, su ve havanın korunmasına ilişkin önlemler; atık yönetimi önlemleri; istisnai durumlarda (sızıntı vb.) alınacak önlemler gibi şartları içermesi gerekiyor. Emisyon ticareti sistemi kapsamında olan işletmeler ise, izinde emisyon limit değerlerini barındırma şartına tabi tutulmuyor.

Üye ülkelerin yetkili otoritelerine yapılan izin başvurularının bazı bilgileri içermesi gerekiyor. İşletmenin tanımı, faaliyetleri ve faaliyetlerin gerçekleşeceği tesis alanının koşulları; kullanılacak ya da üretilecek madde ve materyaller ile enerji miktarı; tesisin emisyon kaynakları ve öngörülen emisyon

(22) Organik çözücü kullanılarak yapılan yüzey işlemlerine ilişkin referans belge: <http://eippcb.jrc.es/reference/sts.html>

miktarları; emisyonların azaltılması ya da önlenmesine yönelik kullanılacak teknoloji ve diğer teknikler; atıkların önlenmesi ve geri kazanılması için alınacak önlemler; emisyonların izlenmesi için planlanan önlemler ve olası alternatif çözümler bu kapsamda yer alıyor. İşletmeler, söz konusu bilgiler ile birlikte, lisanslandırma prosedürü, izni veren otoritenin iletişim bilgileri ve lisanslandırma sürecine katılım konusunda kamuoyunu bilgilendirmekle yükümlü.

İşletmeler izin alarak yürüttükleri faaliyetlerde yetkili otoriteye bilgi vermeden değişiklik yapamıyor. Yapılacak önemli değişiklikler için yeniden izin alınması gerekiyor. Yetkili otoriteler, düzenli olarak izinleri gözden geçiriyor ve gerekirse izin koşullarını değiştirebiliyor.

EKÖK Direktifi kapsamına giren faaliyetleri gerçekleştiren sanayi tesisleri, söz konusu faaliyetlerin belirlenen limitlerin üzerinde emisyon ve kirlenme açığa çıkmasına neden olması halinde, bu konudaki bilgileri her yıl ulusal yetkili otoriteye iletmekle yükümlü. Üye devletler tarafından Komisyon'a iletilen bu bilgiler, elektronik bir veritabanında²³ toplanıyor. 24 bin kadar tesisi kapsayan bu veritabanı, AB çapında sanayiden kaynaklanan kirliliğe ilişkin bilgilere tüm ilgili tarafların kolaylıkla ulaşabilmesini sağlıyor.

[2008/1/EC sayılı, Entegre kirliliğin önlenmesi ve kontrolüne ilişkin Direktif](#); [166/2006/EC sayılı, Avrupa Kirlenme Salım ve Taşınım Kayıt Sistemi'nin oluşturulmasına ilişkin Tüzük](#)

33.TÜRKİYE ENTEGRE KİRLİLİĞİN ÖNLENMESİ VE KONTROLÜNE İLİŞKİN DÜZENLEMELERE NE KADAR UYUMLU?

Türkiye EKÖK Direktifi'ne henüz uyum sağlamış değil. Ancak, uyum çalışmalarında belli bir aşama kaydedilmiş durumda. 96/61/EC sayılı eski EKÖK Direktifi'ne uyum çalışmaları çerçevesinde, 2003-2004 döneminde Hollanda hükümeti

desteği ile yürütülen "Entegre Kirlilik Önleme ve Kontrol Direktifi'nin İç Mevzuata Kazandırılmasında İnsan Kaynakları Açısından Kapasite Artırımı" Projesi kapsamında, Türkiye'de EKÖK uygulamaları ve çevresel izinler için gerekli yasal ve kurumsal çerçevenin belirlenmesine yönelik bir çalışma yapıldı ve EKÖK Stratejisi'nin oluşturulması için start verildi.

96/61/EC sayılı Direktifi iptal ederek 2008 yılında yürürlüğe giren yeni EKÖK Direktifi'ne uygun bir yapının oluşturulması için, yürütülen uyum çalışmaları gözden geçirilerek, "Entegre Kirlilik Önleme ve Kontrol Direktifi'nin Türkiye'de Uygulanması Projesi" hazırlandı. Yine Hollanda Hükümeti finansmanı ile yürütülen proje, halen devam ediyor. Proje kapsamında, Türkiye EKÖK Uygulama Stratejisi oluşturulması, 2007-2012 yılları için bir eylem planı geliştirilmesi ve taslak Entegre Kirlilik Önleme ve Kontrol (Entegre Çevre İzni) Yönetmeliği'nin hazırlanması öngörülmüyor. 2008 yılında yayınlanan AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Ulusal Program'da Yönetmelik'in uyum ve uygulama takvimlerinin, proje sonuçları çerçevesinde belirlenmesi öngörülmüyor.

34.ORGANİK ÇÖZÜCÜ EMİSYONU YARATAN İŞLETMELER HANGİ YÜKÜMLÜLÜKLERE TÂBİ?

Organik çözücülerden kaynaklanan uçucu organik bileşik (*volatile organic compounds-VOC*) emisyonlarının çevre ve insan sağlığı üzerindeki doğrudan ve dolaylı etkilerinin önlenmesini ya da azaltılmasını hedefleyen VOC Çözücü Emisyonları Direktifi, bu bileşikler için emisyon limitleri belirliyor ve organik çözücü kullanan işletmelere bazı yükümlülükler getiriyor. Düzenleme kapsamına giren ve toluen, metanol, lindan gibi organik çözücü kullanılan endüstriyel faaliyetler arasında, mobilya sektörünü de ilgilendiren yapıştırıcıyla kaplama; metal, plastik ve ahşap yüzeylerin kaplanması; yüzey temizleme; ahşap empenye etme; kaplama karışımları, vernik, yapıştırıcı imalatı; ahşap ve plastik laminasyonu gibi işlemler de yer alıyor.²⁴

(23) Avrupa Kirlenme Salım ve Taşınım Kayıt Sistemi (E-PRTR): <http://prtr.ec.europa.eu/>

(24) Söz konusu faaliyetlerin emisyon azaltma önlemlerine ilişkin Komisyon'un hazırladığı rehberler: http://circa.europa.eu/Public/irc/env/voc/library?l=/guidance_documents/final_versions&vm=detailed&sb=Title

Düzenleme, söz konusu işlemlerde yıllık çözücü tüketimi için eşikler belirliyor ve bu tüketimden kaynaklanan VOC emisyonları için limitler getiriyor. Örneğin, ahşap yüzeylerin kaplanması işleminde yılda 15 ila 25 ton arasında çözücü tüketiliyor ise, atık gazlardaki emisyon limit değeri 100 mg C/Nm³ olması gerekiyor.

Söz konusu faaliyetleri gerçekleştiren işletmeler, belirlenen emisyon limitlerine uymak ya da emisyon azaltma planının şartlarını yerine getirmekle yükümlü. Getirilen emisyon limitleri, tüketilen çözücü miktarlarının belirlenen limitlerin üzerinde olması halinde uygulanıyor. İşletmeler, ya atık gazlara getirilen limit değerler ile kaçak emisyon değerlerine ya da toplam emisyon limit değerlerine uymak zorundalar. Ayrıca, işletmelere, emisyon azaltma planı uygulayarak, emisyon limitlerine uyum ile aynı sonucu elde edecek şekilde, farklı yöntemler kullanma (çözücü içermeyen ürünler kullanmak ve çözücü içermeyen üretim süreçlerine geçmek vb.) seçeneği tanınıyor.

İnsan sağlığına önemli ölçüde zarar verme potansiyeline sahip maddeler veya karışımlar (kanserojen, mutajen, ya da yeniden üretim açısından zehirli maddeler) içeren çözücülerin, mümkün olan en kısa sürede, daha az zararlı maddeler ile değiştirilmesi gerekiyor. Ayrıca, zararlı maddeler için daha sıkı emisyon limitleri uygulanıyor.

Düzenleme kapsamına giren faaliyetleri gerçekleştiren işletmelerin kayıt olmaları ya da izin almaları gerekiyor. Emisyon azaltma planı uygulamaya karar veren işletmeler, kayıt olmadan ya da izin almadan önce bu kararı yetkili otoritelere bildirmekle yükümlü. İşletmelerin ayrıca, faaliyete başlarken ve sonlandırırken emisyonları asgari seviyede tutmak için gerekli tüm önlemleri alma yükümlülüğü bulunuyor. Direktif'e uyduklarını kanıtlayan verileri ise yılda bir kez yetkili otoritelere sunmak zorundalar. Düzenlemenin

getirdiği yükümlülüklerle uyulmaması ve insan sağlığı açısından tehlike oluşması durumunda, işletmenin faaliyetleri durdurulabiliyor.

VOC Çözücü Emisyonları Direktifi kapsamındaki bazı faaliyetler, EKÖK Direktifi kapsamına da girebiliyor. Bu durumda, VOC Çözücü Emisyonları Direktifi sadece asgari yükümlülükler getiriyor ve işletmelerin esas olarak, daha sıkı emisyon limit değerleri vb. getiren EKÖK Direktifi'ne uymaları gerekiyor. Direktif'in getirdiği kayıt olma ya da izin alma zorunluluğu da, EKÖK kapsamına girmeyen ya da henüz EKÖK kapsamında izin almamış işletmeler için geçerli kılıyor. Her iki düzenleme kapsamına giren tesislerin emisyonlarına ilişkin bilgilere E-PRTR sistemi üzerinden erişilebiliyor.

[1999/13/EC sayılı, Bazı faaliyetlerde ve tesislerde organik çözücü kullanılması sonucu oluşan uçucu organik bileşen emisyonlarının sınırlandırılmasına ilişkin Direktif](#)

35.TÜRKİYE ORGANİK ÇÖZÜCÜ EMİSYONLARINA İLİŞKİN DÜZENLEMeye UYUMLU MU?

2009 tarihli Sanayi Kaynaklı Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği, organik çözücü kullanan tesislere kapasitelerine göre emisyon izni alma yükümlülüğü getiriyor. Endüstriyel tesislerden kaynaklanan emisyonlar için limitler belirleyen ve hava kalitesi sınır değerleri getiren yönetmelik, bununla birlikte, AB mevzuatına uygun şekilde, uçucu organik bileşen emisyonları için limit değerler ve emisyon azaltma planı şartları içermiyor.

Düzenlemeye uyum kapsamında hazırlanacak Uçucu Organik Bileşiklerden Kaynaklanan Kirliliğin Kontrolü Yönetmeliği'nin 2013 yılında çıkarılması ve 2015 yılında uygulamaya koyulması hedefleniyor. Bu tarihler, 2011 yılında başlayacak olan "Endüstriyel Uçucu Organik Bileşik Emisyonlarının Kontrolü" adlı proje sonucunda sektörler ile birlikte

kesinleştirilecek. 2012'nin son çeyreğinde tamamlanması öngörülen proje ile, uçucu organik bileşik emisyonlarına neden olan tesislerin AB çevre mevzuatına uyum konusunda kapasite artırmaları ve yol haritası hazırlamaları hedefleniyor. Öte yandan, Yönetmelik'te VOC emisyon limit değerleri için kademeli geçiş süreleri belirlenmesi öngörülmüyor.

36.ENDÜSTRİYEL EMİSYONLARA İLİŞKİN YENİ AB DÜZENLEMESİ NE GETİRİYOR?

Ocak 2011'de yürürlüğe giren endüstriyel emisyonlara ilişkin yeni AB direktifi, aralarında mobilya sanayiini de ilgilendiren Entegre Kirliliğin Önlenmesi ve Kontrolü ve VOC Çözücü Emisyonları direktiflerinin de bulunduğu, bu alandaki mevcut yedi AB direktifini tek bir yasal düzenlemede topluyor. Söz konusu düzenleme, endüstriyel hava kirliliğinin önlenmesinde uygulama bütünlüğünü sağlamayı, izin sistemini basitleştirmeyi ve işletmelerin raporlama yükümlülüklerini hafifletmeyi hedefliyor. Ayrıca, düzenlemenin uygulamayı basitleştirmesi sayesinde, idari maliyetlerde yılda 105 ila 255 milyon Euro arasında bir düşüş yaşanması bekleniyor.

Direktif, özellikle EKÖK Direktifi kapsamındaki mevcut en iyi tekniklerin geliştirilmesini ve daha iyi uygulanmasını sağlayarak, endüstriyel emisyonların çevre ve insan sağlığı üzerindeki zararlı etkilerini büyük ölçüde azaltmayı öngörüyor. İşletmelerin çevresel denetimleri, izin alma koşulları, düzenlemeye uyumun raporlanması gibi konularda daha sıkı kurallar getiren düzenleme, mevcut direktiflerde yer almayan aşağıdaki faaliyetleri de EKÖK kapsamına alıyor:

- Mavi kereste lekesine karşı yapılan işlemler dışında, ahşap ve ahşap ürünlerin kimyasallar ile korunması işleminin yapıldığı, üretim kapasitesi günde 75 m³'ü aşan tesisler,
- Ahşap levha (yönlendirilmiş lif levha, yonga levha, lif levha) üreten ve üretim kapasitesi günde 600 m³'ü aşan tesisler.

Yeni düzenleme ayrıca, üye devletlere mevcut en iyi teknikleri temel alarak bağlayıcı genel kurallar oluşturma yükümlülüğü getiriyor.

Endüstriyel Emisyonlar Direktifi, Ocak 2013'e kadar üye devletler tarafından iç hukuka aktarılacak. Ancak, düzenleme mevcut direktifleri Ocak 2014'ten itibaren yürürlükten kaldırarak yerini alacak.

[2010/75/EU sayılı, Endüstriyel emisyonlara \(entegre kirliliğin önlenmesi ve kontrolü\) ilişkin Direktif](#)

37.İŞLETMELER ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİNDE HANGİ YÜKÜMLÜLÜKLERİ ÜSTLENİYOR?

Endüstriyel faaliyetlerde tehlikeli maddeleri içeren büyük kazaların önlenmesini ve bu kazaların çevre ve insan sağlığı açısından olumsuz sonuçlarının sınırlandırılması için yüksek seviyede koruma oluşturulmasını hedefleyen Seveso II Direktifi, 50 farklı tehlikeli maddenin ve/veya tehlikeli madde grubunun, belirlenen limitlerden fazla miktarda mevcut bulunduğu ya da kaza sonucunda bu maddelerin açığa çıkabileceği tüm işletmeleri kapsıyor. Söz konusu maddeleri (örneğin formaldehit) üretimde girdi olarak kullanan mobilya üreticileri de düzenlemeden etkileniyor.

Direktif kapsamında işletmeler, büyük kazaların meydana gelmesini engelleyici ve bunların yaratacağı sonuçları sınırlayıcı önlemleri almak ve bu önlemleri aldıklarını yetkili otoritelere kanıtlamakla yükümlü. Yetkili otoriteleri bilgilendirmeksizin büyük miktarlarda tehlikeli madde bulundurmaması gereken işletmelerin, tehlikeli maddeleri veya tehlikeli maddenin kategorisini tanımlayan yeterli bilgi; maddelerin miktarı ve fiziksel hali; işletmenin kayıtlı adresi; faaliyetleri ve işletmenin yakın çevresine ait özellikler gibi bilgileri, faaliyetin başlatılmasından makul bir süre önce yetkili

otoritelere iletmeleri gerekiyor. Tehlikeli maddenin yapısında ya da miktarında önemli bir değişiklik gerçekleşmesi, işletmede büyük kazalara neden olabilecek bir değişiklik yapılması ya da tesisin kapatılması durumlarında da, işletmenin yetkili otoriteyi söz konusu değişiklikten hemen haberdar etmesi gerekiyor.

Düzenleme kapsamında, büyük kazaların önlenmesine ilişkin bir politika geliştirmek ve uygulamakla yükümlü tutulan işletmeler, bu politikaya uygun araçlar, yapılar ve yönetim sistemlerini kullanarak çevreyi koruma teminatı veriyor. Bunun yanı sıra, işletmeler:

- Büyük ölçekli kazaları önlemeye ve bunların meydana gelmesi halinde sonuçlarını azaltmaya yönelik politikaların ve güvenlik yönetim sisteminin uygulamaya koyulduğunu kanıtlamak,
- Büyük ölçekli kaza tehlikelerinin tanımlandığını ve bu tip kazaların önlenmesi, insan ve çevre üzerindeki etkilerinin en aza indirilmesi için gerekli önlemlerin alındığını göstermek,
- Kazanın, kuruluşun içinde yaratabileceği riskleri göz önünde bulundurarak, işyerinin tasarımının, inşasının, operasyonun, tesisat bakımının, depolama işlemlerinin, donanım ve altyapının gerekli güvenlik şartlarına uygun olduğunu göstermek,
- İç acil durum planlarının oluşturulduğunu kanıtlamak,
- Dış acil durum planının hazırlanmasına yönelik gerekli bilgileri temin etmek

amacıyla, güvenlik raporu hazırlamak ve yetkili otoritelere sunmakla yükümlü. Söz konusu raporun, işletmenin çevresi hakkında bilgiyi, tesisin tanımını, tesiste bulunan tehlikeli maddelerin güncellenmiş bir envanterini, kaza risk analizleri ve bunlar için alınacak önlem yöntemlerini ve oluşacak bir kazanın sonuçlarının kısıtlanması için uygulanacak koruma ve müdahale tedbirlerini içermesi gerekiyor. Raporu değerlendiren yetkili otorite, güvenlik raporunu yetersiz bulması halinde faaliyeti

durdurabiliyor. Kamunun erişimine açılması gereken güvenlik raporları en az beş yılda bir yenileniyor. Bunun yanı sıra, koşulların değişmesi, yetkili otoritenin gerekli görmesi ve tesisin yer değiştirmesi durumlarında rapor gözden geçiriliyor. İşletmelerin güvenlik raporlarının yanı sıra hazırlamaları gereken iç ve dış acil durum planları ise, üç yılı aşmayacak sürede yenileniyor.

Büyük bir kazanın meydana gelmesi durumunda, işletmenin yetkili otoriteyi derhal kazanın durumu ve içerdiği tehlikeli maddeler konusunda bilgilendirmesi, alınan ve alınması öngörülen önlemleri bildirmesi ve verilen bilgileri sürekli olarak güncellemesi gerekiyor.

Düzenleme, yetkili otoriteleri işletmelerin büyük kazaları önleme ve sonuçlarını sınırlandırma konusunda gerekli önlemleri aldıklarını, güvenlik raporlarının yeterli olduğunu ve bilgileri kamu ile paylaştıklarını denetleyerek temin etmekle yükümlü tutuyor. Öte yandan, üye devletlerin, kazaları önlemeye yönelik tedbirlerin yetersiz görüldüğü durumlarda, tesislerin işletilmesini, depolama ve tesisat faaliyetlerini durdurmaları gerekiyor. Üye devletler ayrıca, işletmenin bildirimde bulunmaması, güvenlik raporunu hazırlamaması, iç ve dış acil durum planlarını geliştirmemesi halinde, faaliyetlerini yasaklama hakkına sahip.

[96/82/EC sayılı, Tehlikeli maddeleri içeren büyük kaza risklerinin kontrolüne ilişkin Direktif](#)

38.TÜRKİYE ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİNE İLİŞKİN DÜZENLEMeye UYUMLU MU?

Türkiye, tehlikeli maddelerle ilgili büyük kaza risklerinin kontrolü ve etkilerinin önlenmesi ve azaltılmasına ilişkin Seveso II Direktifi'ne 18 Ağustos 2010'da yayımlanan Büyük Endüstriyel Kazaların Kontrolü Hakkında Yönetmelik ile uyum sağlamış bulunuyor.

Söz konusu yönetmeliğin yayınlanması öncesinde ise, AB finansmanı ile Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından 2004-2006 yılları arasında gerçekleştirilen “SEVESO Direktifi’nin Türkiye’de Uyumlaştırılması Projesi” kapsamında Seveso e-bildirim sistemi oluşturulmuştu. Ağustos 2009 tarihinden bu yana uygulanan sistem çerçevesinde, Türkiye’de bulunan alt ve üst seviyeli Seveso tesislerinin tespit edilmesi; büyük endüstriyel kazaların önlenmesi, kazalara karşı hazırlıklı olunması ve müdahale aşamalarında eşgüdüm içinde hareket edilmesi amacıyla tehlikeli kimyasal bulunduran tüm sanayicilere Çevre ve Orman Bakanlığı’na bildirimde bulunma yükümlülüğü getirilmişti.²⁵

Ağustos 2010 tarihinde yayımlanan yönetmelik ile, AB Direktifi’ne uyum sağlanmakla birlikte, halihazırda yönetmeliğin, yalnızca işletmelere, tehlikeli maddenin yapısında ya da miktarında önemli bir değişiklik gerçekleşmesi, işletmede büyük kazalara neden olabilecek bir değişiklik yapılması ya da tesisin kapatılması durumlarında Çevre ve Orman Bakanlığı’na bildirimde bulunulmasına ilişkin hükümleri yürürlüğe girmiş bulunuyor. Bunun dışındaki hükümler ise, 18 Ağustos 2012 tarihinden itibaren uygulanacak.

Bunun yanı sıra, 2009 yılında AB tarafından finansmanı onaylanan, “Seveso-II Direktifi İçin Uygulama Kapasitesi Projesi” kapsamında, Türkiye’de Seveso-II Direktifi’ni uygulayacak merkezi ve yerel yönetimlerin kurumsal ve idari kapasitelerinin güçlendirilmesi amacıyla uyum çalışmaları da sürdürülüyor.

39.İŞLETMELER ATIK YÖNETİMİ KONUSUNDA NE GİBİ YÜKÜMLÜLÜKLERETÂBİ?

Mobilya sektörü, ahşap işleme, panel üretimi, ahşap koruma işlemleri, boya ve vernik kullanımından kaynaklanan vb. atıklar dolayısıyla, AB’nin atık yönetimine ilişkin kurallarına tabi. AB’nin mobilyalardan kaynaklanan atıkları da kapsayan Atık Çerçeve Direktifi, atık yönetiminin belirli bir “hiyerarşi” çerçevesinde gerçekleştirilmesi ilkesini getiriyor. Atık hiyerarşisi, atıkların öncelik sırasına göre tabi tutulmaları gereken işlemleri kapsıyor. Bunlar sırasıyla; atıkların önlenmesi, yeniden kullanım için hazırlanması, geri dönüştürülmesi, diğer geri kazanım işlemlerine tabi tutulması ve geri kazanılamaması halinde bertaraf edilmesinden oluşuyor. Üye devletler bu hiyerarşiyi güçlendirecek ek düzenlemeler getirebiliyor.

Atıklarını söz konusu işlemlere tabi tutacak işletmelerin, ülkelerindeki yetkili otoritelerden izin alma yükümlülüğü bulunuyor. İzinlerde, işlem görecekt atıkların miktarları ve türleri, uygulanacak her bir işleme ait yöntemler ile ilgili bölgeye ait teknik ve diğer gereklilikler, alınacak güvenlik önlemleri, izleme ve kontrol işlemleri gibi bilgilerin yer alması gerekiyor. Belirli bir süre için verilen izinler yenilenebiliyor. Öte yandan, üye devletler, tehlikeli olmayan atıklarını üretim tesisinde bertaraf eden ya da geri kazanım işlemi gerçekleştiren işletmeleri izin alma yükümlülüğünden muaf tutabiliyor. Bu durumda, söz konusu işletmelerin yetkili otorite tarafından kayıt altına alınmaları gerekiyor.

(25) Bildirimlerin, Bakanlığın <http://www.seveso.cevreorman.gov.tr> adresi veya www.kimyasallar.cevreorman.gov.tr adresi üzerinde bulunan Bilgi Sistemi (BEKTEKS) Giriş Linki aracılığı ile yapılması gerekiyor.

Düzenleme kapsamında, "kirleten öder"²⁶ ilkesi doğrultusunda, atık üreticisi işletme, atık yönetimi işlemlerini başka bir işletmeye yaptırrsa dahi, tüm maliyetleri üstlenmekle yükümlü. Atık yönetimini kendileri gerçekleştiren işletmeler, yetkili otoriteler tarafından periyodik olarak denetleniyor.

Mobilyalardan kaynaklanan tehlikeli atıkların çevreye ve insan sağlığına zarar vermeyecek şekilde muhafaza edilmesi ve değerlendirilmesi gerekiyor. Düzenleme, tehlikeli atıkların diğer her türlü atıkla karıştırılmasını yasaklıyor. Ancak, izin alan işletmeler ve mevcut en iyi tekniklere uygun olarak yapılan karıştırma işlemleri, üye devletlerce bu yükümlülüğün muaf tutulabiliyor.

[2008/98/EC sayılı, Atıklara ilişkin Direktif](#)

40. ATIKLARIN NASIL DEPOLANMASI GEREKİYOR?

Geri kazanılamayan atıkların tasfiyesi için başvurulmuş bir yöntem olan atık depolamaya ilişkin AB Direktifi, atık depolama işleminin özellikle yüzeysel sular, yeraltısuları, toprak ve hava açısından çevresel olumsuz etkilerini asgari seviyeye indirmeyi amaçlıyor. Tehlikeli, tehlikesiz ve inert (önemli fiziksel, kimyasal ya da biyolojik dönüşüm geçirmeyen atık) atıkların yeraltında ayrı alanlarda depolanmasını gerektiren düzenleme, inert atıklar dışında, depolanacak

atıkların, bertaraf öncesinde atık yönetimi işlemlerine (geri kazanım gibi) tâbi tutulması şartını getiriyor ve belirlenen kriterleri karşılamayan atıkların depolanmasını yasaklıyor. Söz konusu kriterleri karşılamak için atık karışımlarının seyreltilmesi de kabul edilmiyor.

[1999/31/EC sayılı, Atıkların düzenli depolanmasına ilişkin Direktif](#)

41. ÜRETİCİLERİN AMBALAJ ATIKLARINA İLİŞKİN YÜKÜMLÜLÜKLERİ NELER?

Mobilya ürünleri genellikle kullanım sürelerinin sonunda katı atık haline alıyor. AB mevzuatı bu atıkların kaynağında azaltılmasını ya da enerji kazanımını sağlayacak şekilde yakılmasını öngörüyor. Buna göre, tasarım, üretim ya da kullanılan maddelerde (ambalajlama dahil) yapılacak değişikliklerle, mobilyaların katı atık halini almadan önce çevreye daha az zarar vermesi hedefleniyor. İşte bu noktada ambalajlar sektörü açısından önem kazanıyor. Temel amacı ambalaj atıklarının çevreye olumsuz etkilerinin en aza indirilmesi olan Ambalaj Atıkları Direktifi, yapı maddesine bakılmaksızın (cam, kağıt, karton, metal, plastik, ahşap), AB piyasasına sunulan tüm ambalajları ve kaynağı ne olursa olsun (sanayi ya da hizmet sektörü, ticari faaliyetler, ofis, mağaza, ev vb.) tüm ambalaj atıklarını kapsıyor.

Düzenleme gereği, üye devletlerin ambalaj atıklarının oluşumunu engellemeleri ve yeniden kullanımını sağlamaları gerekiyor. Bu bağlamda, ambalaj atığı üreticisi işletmelerin de ambalajların ağırlığını ve hacimlerini mümkün olan en düşük seviyeye indirmeleri; ambalajın geri dönüşüme, yakılmaya ve yeniden kullanıma elverişli olmasını sağlamaları ve ambalajlarda ağır metaller kullanılması halinde, bunu en aza indirmeleri gerekiyor.

[94/62/EC sayılı, Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Direktifi](#)

(26) AB çevre mevzuatının temel taşlarından biri olan "çevresel sorumluluk" kavramı, çevreyi kirletenin, yarattığı kirliliğin maliyetini üstlenmesi anlamına gelen "kirleten öder" ilkesini beraberinde getiriyor.

42. ATIK YAKAN TESİSLERİN YÜKÜMLÜLÜKLERİ NELER?

Atıkların yakılması işleminden kaynaklanan emisyonların olumsuz çevresel etkilerini önlemeyi ya da azaltmayı hedefleyen Atık Yakma Direktifi, özellikle atık emisyonu sebebiyle hava, toprak, yüzeysel sular ve yeraltı sularında meydana gelen kirliliği ve insan sağlığı üzerindeki riskleri azaltmaya odaklanıyor. Bu doğrultuda, atık yakan tesislere teknik şartlar ve emisyon limit değerleri getiren düzenleme, ahşap koruyucular ile işleme ya da kaplama sonucunda halojenli organik bileşikler içeren ahşap atıklarını yakan mobilya tesislerini de kapsıyor. Ahşap kesimi sonucu oluşan testere talaşı (*sawdust*) vb. ahşap kalıntı ve atıklarının yakılması ise düzenleme kapsamına girmiyor.

Direktif, söz konusu işletmeler için özel bir izin sistemi getiriyor. Üye devletlerin yetkili otoriteleri tarafından verilen izin, işlenecek tehlikeli ve tehlikeli olmayan atık türleri ve miktarları, tesisin atık yakma kapasitesi, kirleticilerin ölçümünde kullanılacak numune ve ölçüm prosedürlerine ilişkin bilgileri içeriyor. Tehlikeli atık yakan işletmelerin izinlerinde, bunlara ek olarak, bu atıkların azami ve asgari kütle akışları, içeriklerindeki azami kirlenici miktarları vb. bilgilerin yer alması gerekiyor. Öte yandan, işletmeler, kullandıkları atıkları yakmadan önce, çevre kirliliğine karşı gerekli tüm önlemleri almakla yükümlü tutuluyor. Tehlikeli atıkları yakmadan önce ise, işletmelerin, işleme süreçlerine ilişkin tüm idari bilgilerin yanı sıra, atığın fiziksel ve kimyasal bileşimi ve tehlikelilik özelliklerine ilişkin bilgilere de sahip olmaları gerekiyor. Yalnızca kendi ürettiği atığı kullanan tesisler ise bu yükümlülüklerden muaf tutulabiliyor.

Düzenlemeye göre, atıkların tamamen yakıldığından emin olmak için, yakma işleminden kaynaklanan gazların en az iki saniye süreyle asgari 850°C'de tutulması gerekiyor. İçeriğinde %1'den fazla halojenli organik madde içeren

tehlikeli atıkların yakılmasında ise, sıcaklığın en az iki saniye süreyle 1.100°C'ye çıkarılması gerekiyor. Bunun yanı sıra, tesislerin önemli ölçüde hava kirliliğine neden olan emisyonları önleyecek şekilde tasarlanması, donatılması ve işletilmesi gerekiyor. Özellikle egzoz gazının AB'nin hava kalitesi standartları doğrultusunda, insan ve çevre sağlığını koruyacak yükseklikte baca aracılığıyla dışarı atılması gerekiyor. Direktif, ayrıca, tesislerin düzenlemede belirlenen emisyon limitlerini aşmayacak şekilde faaliyet göstermesini şart koşuyor.

İşletmeler egzoz gazlarının temizlenmesi sonucu ortaya çıkan ve kirlenici maddeler içeren atık sular için de yetkili otoriteden izin almakla yükümlü. Buna göre, söz konusu atık sularındaki kirlenici maddelerin belirlenen emisyon limit değerlerini aşmaması gerekiyor. Ayrıca, tesislerin, toprağa ya da suya izinsiz veya kazara kirlenici madde karışmasını önleyecek şekilde tasarlanmış olmaları gerekiyor.

Yakma işlemi sonucunda oluşan kalıntıların mümkün olduğunca az miktarda olması ve geri dönüştürülmesi; geri dönüşüm işleminin de ya tesis içinde ya da mevzuata uygun olarak tesis dışında yapılması gerekiyor. Başka bir tesiste geri dönüştürülmek üzere taşınan kuru kalıntıların çevreye dağılmasını önleyecek her türlü önlemin alınması da zorunlu kılıyor. Kalıntıların geri dönüştürme işleminden önce, fiziksel ve kimyasal özellikleri ile kirlenme potansiyeline ilişkin testler yapılması gerekiyor. İşletmeler, ölçüm sistemleri oluşturmak ve hava ile suya salınan emisyonları periyodik olarak bu sistemler aracılığı ile ölçmekle yükümlü. Nominal kapasitesi saatte iki ton ve üstü olan işletmelerin, tesisin işleyişi ve izleme prosedürü konusunda yetkili otoriteye yıllık raporlar sunmaları gerekiyor.

[2000/76/EC sayılı, Atıkların yakılmasına ilişkin Direktif](#)

43. TÜRKİYE ATIK KONUSUNDAKİ AB DÜZENLEMELERİ İLE NE KADAR UYUMLU?

Türkiye, AB'nin Atık Çerçeve Direktifi'ne tam uyum sağlamamakla birlikte, 2008 yılında yayınlanan Atık Yönetimi Genel Esaslarına İlişkin Yönetmelik ile, bu alanda uyumda önemli ölçüde ilerleme kaydetmiş durumda. Türkiye'nin Katılım Süreci için AB Stratejisi Eylem Planı'nda, 2010-2011 döneminde, AB mevzuatına uygun olarak tehlikeli atıkların yönetiminde yeni Direktif'te belirtilen atık listesinin uygulanmasının sağlanması ve genel esaslara uyumun temin edilmesi amacıyla, Atık Yönetimi Genel Esaslarına İlişkin Yönetmelik ve Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği'nde değişiklik yapılması öngörülmüştür. Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği ise AB mevzuatına uygun olarak değiştirilmiş bulunmaktadır.

Öte yandan, AB mevzuatındaki "Atık Yönetim Planı Hazırlanması- Metodolojik Kılavuzu" çerçevesinde, Ulusal Atık Yönetimi Planı da (2009-2013) kabul edilmiş durumda. Söz konusu plan sayesinde, Türkiye'nin daha organize, entegre ve kurumsal yapısı oturmuş bir atık yönetim sistemine sahip olması hedefleniyor. Ulusal planın yanı sıra, bölgesel/yerel atık yönetim planlarının da hazırlanması öngörülmüştür.

Düzenli Depolama Direktifi'ne uyum ise, Mart 2010'da yürürlüğe giren Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik ile sağlanmış bulunmaktadır. Ayrıca, Direktif'e tam uyum amacıyla, Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği, Katı Atıkların Kontrolü Yönetmeliği ve Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği'nde gerekli değişiklikler yapılmış bulunmaktadır. AB düzenlemesine uyum, atık depolama tesislerinin insan sağlığı ve çevreye verdikleri zararın önüne geçilmesini temin ediyor.

Türkiye, halihazırda ambalaj atıklarının yönetimini düzenleyen AB mevzuatına kısmen uyum sağlamış durumda. 2007 yılında yürürlüğe giren Ambalaj Atıklarının

Kontrolü Yönetmeliği, başta ambalaj ürünlerinin piyasaya sürülebilmesi için yerine getirilmesi gereken temel şartlar, ağır metal konsantrasyonları için belirlenen azami sınır, ambalajların üretim aşamasında işaretlenmesi ve ambalaj atıklarının yönetimine ilişkin genel ilkeler olmak üzere, birçok açıdan AB kuralları ile uyumlu. Ancak, Yönetmelik'te öngörülen atık yönetim sisteminin uygulanması ile ilgili bazı eksiklikler mevcut.

Atık yakan tesislere ilişkin AB düzenlemesine ise, Ekim 2010'da yürürlüğe giren Atıkların Yakılmasına İlişkin Yönetmelik ile büyük ölçüde uyum sağlanmış bulunmaktadır. Bu sayede, Sanayi Kaynaklı Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği uyarınca çeşitli tesislerde uygulanan eski sistem, artık daha detaylı bir izin, denetim ve izleme mekanizmasına sahip. Yönetmelik, uygulamada etkinliğin temin edilmesi açısından da önem taşıyor. Öte yandan, ilgili Direktif'e tam uyum sağlanması için, Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği, Katı Atıkların Kontrolü Yönetmeliği ve Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği'nde gerekli değişiklikler yapılmış bulunmaktadır.

44. REACH TÜZÜĞÜ SEKTÖRÜ NASIL ETKİLİYOR?

Kimyasalların kayıt altına alınması, değerlendirilmesi, izne tâbi tutulması ve sınırlandırılmasını kapsayan REACH Tüzüğü, kimyasal maddelerden kaynaklanan riskleri kontrol altına alarak, çevre ve insan sağlığının üst düzeyde korunmasını hedefliyor. Bu çerçevede sanayiye, kimyasalların güvenli kullanımını temin edecek verilerin toplanması ve üretilmesi yükümlülüğü getiriliyor. Kimyasal maddeler ve müstahzarlara yönelik hükümler içeren Tüzük, söz konusu maddelerin üretilmeleri, piyasaya sürülmeleri, kendi başlarına, müstahzarların ya da eşyaların içerisinde kullanılmaları ile piyasaya sürülmelerine ilişkin hükümleri düzenliyor. Düzenleme, yüksek risk unsuru taşıyan kimyasallar için de özel düzenlemeler getiriyor.

Mobilya, REACH çerçevesinde "eşya"²⁷ olarak değerlendiriliyor. Eşya üreticisi ve ithalatçılarının iki koşulun yerine gelmesi halinde Avrupa Kimyasallar Ajansı'na (ECHA) kayıt yaptırmaları gerekiyor:

- Ürünlerin içinde bulunan kimyasal maddenin miktarının üretici veya ithalatçı başına yılda 1 tondan fazla olması,
- Eşyada bulunan maddenin öngörülen normal kullanma koşulları altında salınımının tasarlanmış olması.

Salınımın tasarlanmış olması, ürünün normal kullanımı sırasında işlevini yerine getirebilmek için madde/müstahzar salınımının planlanmış ve ürünün ana işlevi dışında özel bir işlevini yerine getiriyor olması anlamına geliyor. Dolayısıyla, mobilya üreticilerinin bu maddeleri, kaydettirmeleri ya da söz konusu kimyasalları ECHA'ya kaydettirmiş bir tedarikçi den satın almaları gerekiyor.

Buna karşılık, üretimde kullanılan kimyasal maddelerin salınımı tasarlanmamışsa, yani bitmiş ürünün işlevinde ek bir katma değer yaratmak amacıyla salınmıyorlarsa, kayıt yükümlülükleri bulunmuyor. Bir başka ifadeyle, ürünün kullanımı veya bakımı sırasında, ürünün kalitesini büyük ölçüde geliştiren ancak ürünün işlevine özel bir değer katarak katkıda bulunmayan kimyasalların salınımı bu kapsama giriyor.

Bunun yanı sıra, eşya içinde bulunan ve yüksek önem arz eden kimyasal maddelerin (SVHC) (kanserojen, mutajen, toksik vb.) miktarı, üretici veya ithalatçı başına yılda 1 tondan fazla ise ve eşyadaki maddenin konsantrasyonu, ağırlık olarak %0,1'den yüksek ise, ECHA'ya bildirim yükümlülüğü bulunuyor.

1907/2006/EC sayılı, Kimyasalların kayıt altına alınması, değerlendirilmesi, izne tabi tutulması ve sınırlandırılmasına ilişkin Tüzük

(27) REACH Tüzüğü'nde "eşya", üretim sırasında kimyasal yapısına oranla daha geniş anlamda işlevini belirlemek üzere özel bir şekil, yüzey ve tasarım verilen bir nesne olarak tanımlanıyor.

(28) Tüzüğe uyum konusunda sanayicileri bilgilendirmek amacıyla, Çevre ve Orman Bakanlığı'nin ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın İMMİB Genel Sekreterliği bünyesinde kurulan "İMMİB REACH ve CLP Yardım Masası'nın web sayfalarında ayrıntılı bilgiler yer alıyor. Söz konusu sayfalar:

<http://www.kimyasallar.cevreorman.gov.tr/docs/sunumlar/TC%20ÇEVRE%20ve%20ORMAN%20BAKANLIĞI.htm> ve [\(29\) Biyosidal ürün, bir veya birden fazla aktif madde içeren, kimyasal veya biyolojik açıdan herhangi bir zararlı organizma üzerinde kontrol edici etki gösteren veya hareketini kısıtlayan, uzaklaştıran, zararsız kılan, yok eden aktif madde ve müstahzarları ifade ediyor.](http://reach.immib.org.tr/web adreslerinden ulaşılabilir.</p></div><div data-bbox=)

45. TÜRKİYE REACH TÜZÜĞÜNE UYUMLU MU?

Türkiye, henüz REACH Tüzüğü'ne uyum sağlamış değil. Konuya ilişkin uyum çalışmaları, AB'nin Katılım Öncesi Mali Yardımı 2008 Yılı Programı çerçevesinde uygulanan bir proje kapsamında yürütülüyor. Türkiye'nin AB Müktesebatı'nın üstlenilmesine ilişkin 2008 yılı Ulusal Programı'nda, Tüzüğün ulusal mevzuata aktarımını sağlayacak düzenlemelerin, uyum ve uygulama takviminin ve gerekli kurumsal yapılanmanın, söz konusu projenin sonuçlarına göre belirlenmesi öngörülüyor. REACH Tüzüğü'ne uyum çalışmaları kapsamında ayrıca, Tüzüğün XVII numaralı Ek'inde yer alan 'kullanımı kısıtlı kimyasallar'a uyum amacıyla, Aralık 2008 tarihli "Bazı Tehlikeli Maddelerin, Müstahzarların ve Eşyaların Üretimine, Piyasaya Arzına ve Kullanımına İlişkin Kısıtlamalar Hakkında Yönetmelik"te gerekli değişiklik yapılmış bulunuyor.

Türkiye henüz AB üyesi olmadığından REACH sistemi, ülke içi üretimde ve AB dışındaki ülkelere ihracatta kısa vadede doğrudan bir etki yaratmıyor. Bir başka ifadeyle, iç piyasaya ve üçüncü ülkelere yönelik üretim yapan işletmelerin Tüzüğün getirdiği koşullara bu aşamada uyum sağlaması gerekmiyor. Ancak AB ülkelerine ihracat yapan kimyasal üreticilerinin ve ürünleri Tüzük kapsamında yer alan yüksek riskli maddeler barındıran işletmelerin, kayıt ve/veya bildirimde bulunmaları gerekiyor.²⁸

46. BİYOSİDAL ÜRÜNLER KULLANAN MOBİLYA ÜRETİCİLERİ HANGİ YÜKÜMLÜLÜKLERE TABİ?

Biyosidal ürünlerin²⁹, mobilyaların korunması ve dezenfekte edilmesi amacıyla kullanılması nedeniyle sektörü yakından ilgilendiren Biyosidal Ürünler Direktifi, kapsadığı 23 biyosidal ürün grubunda kullanılacak aktif maddelere ilişkin bir liste oluşturuyor ve bu ürünlerin piyasaya sürülebilmesi için bir izin sistemi getiriyor. Düzenleme gereği, mobilya üreticilerinin bu ürünlerin kullanımının asgari seviyede tutulması için gerekli tüm önlemleri almaları ve ürünleri,

çalışanların sağlık ve güvenliği ile çevrenin korunmasını temin edecek şekilde kullanmaları gerekiyor. Bunun için, biyosidal ürün üreticilerinin hazırladıkları güvenlik bilgi formundan faydalanılıyor. Mobilya üreticilerinin ayrıca, biyosidal ürünleri kullanabilmek için, bu ürünlerin üreticilerini, hangi alanda ve hangi yöntem ile kullanacakları konusunda, biyosidal ürün izin başvurusu yapılmadan önce bilgilendirmeleri gerekiyor. Direktif, üçüncü ülkelerden ithal edilen ve biyosidal ürünler ile işlenmiş mobilyalara uygulanmıyor.

Ocak 2013'te yürürlüğe girerek, Biyosidal Ürünler Direktif'i'nin yerini alması beklenen taslak Biyosidal Ürünler Tüzüğü, biyosidler ile işlenmiş mobilyalara yeni kurallar getiriyor. Buna göre, mobilyalar yalnızca izin verilen biyosidal ürünler ile işlenebilecek. Bu ürünlerle işlenmiş mobilyaların etiketlerinde bu durum ibraz edilecek ve etiketleme koşulu üçüncü ülkelerden üreticiler için de geçerli olacak.

Taslak tüzük ayrıca, biyosidal ürünlerin izin prosedürlerinde değişiklik yapılmasını öngörüyor. Buna göre, mevcut sistemde tüm biyosidal ürünler üye devlet düzeyinde izne tabi tutulurken, taslak düzenleme yeni aktif maddelerden oluşan ve düşük risk teşkil eden biyosidal ürün grupları için AB düzeyinde izin sistemi oluşturulmasını öngörüyor. Diğer tüm ürünlerin ise, ulusal izinlere tabi olmayı sürdürmeleri planlanıyor.

[98/8/EC sayılı, Biyosidal ürünlerin piyasaya sürülmesine ilişkin Direktif](#); [COM\(2009\)267 sayılı, Biyosidal ürünlerin kullanılması ve piyasaya sürülmesine ilişkin Tüzük Teklifi](#)

47.AB'DE BİYOSİDLERE İLİŞKİN ÖZEL DÜZENLEMELER VAR MI?

AB'de koltuk, kanepeler gibi bazı mobilyaların içine koruyucu madde olarak yerleştirilen ve ciltte kaşınma, kızarıklık, yanma, mantar gibi şikayetlere yol açan "dimetilfumarat" (DMF) adlı biyosidin piyasaya sürülmesi yasak. Biyosidal Ürünler Direktifi çerçevesinde, AB'de DMF içeren biyosidal ürünlerin üretilmesine izin verilmiyor ve dolayısıyla üretilen hiçbir ürün DMF içermiyor. Ancak, Direktif'te, AB'ye ithal edilen ürünlerde ya da bu ürünlerin hammaddelerinde bulunan DMF'ye herhangi bir kısıtlama getirilmiyor. Avrupalı tüketicilerin özellikle Çin'den ithal edilen ürünlere ilişkin şikayetleri sonucunda, Mayıs 2009'da yürürlüğe giren Karar ile, ithal ürünler dahil, DMF'li ürünlerin piyasaya sürülmesi 15 Mart 2011'e kadar yasaklanmış bulunuyor. Bu süre zarfında,

söz konusu ürünlerin kısıtlanmasına ilişkin kalıcı bir çözüm bulunması öngörülmüyor. Aksi takdirde mevcut düzenlemenin uygulama süresinin uzatılması bekleniyor. Düzenlemenin getirdiği yasak, DMF'yi 0,1 mg/kg'dan fazla oranda içeren ürünler için geçerli. Karar'ın yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla piyasada bulunan DMF'li ürünler de toplanıyor.

[2009/251/EC sayılı, Dimetilfumarat adlı biyosidi içeren ürünlerin piyasaya sürülmesinin yasaklanmasına ilişkin Karar](#)

48.TÜRKİYE BİYOSİDALLERE İLİŞKİN AB MEVZUATINA UYUMLU MU?

AB mevzuatına uyum doğrultusunda Aralık 2009'da yayımlanan Biyosidal Ürün Yönetmeliği ile, ilgili AB Direktifi'ne uyum büyük ölçüde sağlanmış bulunuyor. Ancak, yönetmelikte yer alan biyosidal ürünlerde bulunması serbest bırakılan aktif maddeler listesi, AB düzenlemesindeki liste ile bire bir paralellik göstermiyor. Ayrıca, listede yer alan maddeler için, Direktif'te olduğu gibi, son kullanma tarihleri belirlenmiyor. Yönetmeliğin izinli maddeler listesinde yer almayan DMF'nin üretimine Türkiye'de izin verilmezken, ithal edilen DMF'li ürünlerin piyasaya sürülmesini yasaklayan herhangi bir düzenleme bulunmuyor.

49.İŞLETMELERİN ÇEVRESEL YÖNETİM YÜKÜMLÜLÜKLERİ NELER?

Eko-yönetim ve denetim planı (EMAS), başta KOBİ'ler olmak üzere özel kuruluşları, çevresel performanslarını artırma konusunda teşvik etmeyi hedefleyen ve gönüllülük esasına dayanan bir çevresel yönetim sistemi. EMAS, spesifik ürünlerin çevresel performansına odaklanan etiket sisteminin, işletmenin yaşam döngüsüne (üretim süreçleri, faaliyetleri, tesisleri vb.) odaklanan versiyonu olarak nitelendiriliyor. AB'de 1995 yılından beri uygulanan sisteme, halihazırda 4.400'ün üzerinde kuruluş ve yaklaşık 7.600 tesis kayıtlı bulunuyor. AB çapında giderek artan sayıda mobilya

imalatçısı, çevresel performanslarını izlemek ve sürekli olarak geliştirmek amacıyla EMAS'ı uyguluyor. EMAS'a üçüncü ülkelerden kuruluşlar da katılabilir.

EMAS'a katılabilmek için, kuruluşların, aldıkları çevresel önlemlerin hedef ve ilkelerini ortaya koyan bir çevre politikası oluşturmak; faaliyet, ürün ve hizmetlerini çevresel açıdan gözden geçirmek; etkin bir çevre yönetim sistemi geliştirmek; bu sistemi değerlendirmek amacıyla düzenli olarak çevresel denetimler yapmak; çevresel performansına ilişkin bildiri hazırlamak gibi yükümlülükleri bulunuyor. Kuruluşların hazırladıkları çevresel değerlendirmeler, çevre yönetim sistemleri, denetim prosedürleri ve çevresel bildirimlerin EMAS şartlarına uygunluğu, akredite edilmiş bağımsız denetçiler tarafından onaylanıyor. Kuruluşlar, onaylanan çevresel bildirimler ile ulusal yetkili EMAS kurumlarına başvurarak kayıt oluyor ve kayıt işleminin ardından EMAS logosunu kullanmaya hak kazanıyor (Şekil-1). Yetkili kurum, EMAS şartlarını yerine getirmeyen kuruluşların sisteme katılımını durdurabilir.

REG NO

ŞEKİL-1
EMAS Logosu

Kayıt olan kuruluşların çevresel performanslarını sürekli olarak artırmalarını sağlayan EMAS, kuruluşların kendilerini ilgilendiren çevre mevzuatına uygunluklarını da temin ediyor. Şirketler, EMAS'a AB çapındaki tüm tesislerini kapsayan tek bir kayıt yaptırabiliyor. Özellikle KOBİ'lerin katılımını teşvik eden EMAS, bölgesel ticaret odaları gibi kuruluşların da katılımına açık.

1221/2009/EC sayılı, Gönüllü Eko-yönetim ve Denetim Planı'na İlişkin Tüzük

50. TÜRKİYE'DE EMAS NE ZAMAN UYGULANACAK?

Sanayinin katılımı açısından gönüllülük esasına dayanmakla birlikte, izlenecek yöntem ve ilgili kurumların belirlenmesi için hukuki düzenleme yapılması ihtiyacını doğuran EMAS'a uyum çalışmaları, Çevre ve Orman Bakanlığı koordinasyonunda sürdürülüyor. Bu çerçevede, 761/2001/EC sayılı eski EMAS Tüzüğü'ne uyum kapsamında, Ocak 2009'da başlatılan "761/2001 sayılı EMAS Tüzüğü'nün İçselleştirilmesi Projesi" Eylül 2009'da tamamlanmış bulunuyor.

İlgili AB düzenlemesine uyum, işletmelerin çevre performanslarını artırma konusunda teşvik edilmeleri açısından büyük önem taşıyor. Türkiye'de halihazırda EMAS'ı oluşturan bir düzenleme bulunmasa da, Türk kuruluşlar, AB dışından kayıtları kabul eden üye ülkelerin yetkili kurumlarına başvurarak EMAS'a katılabiliyor.

51. EKO-ETİKET NEDİR, NASIL UYGULANIR?

"Eko-etiket" düzenlemesi, çevre dostu ürünlerin teşvik edilmesini sağlayan ve gönüllülük esasına dayanan bir tür "ödüllendirme" sistemi getiriyor. Eko-etiket almaya hak kazanan ürünler, özel bir logo (Şekil-2) sayesinde, aynı ürün grubundaki çevresel etkileri daha yüksek olan diğer ürünlerden ayırt ediliyor. AB'de eko-etiket uygulaması kapsamındaki ürün çeşitleri arasında ahşap mobilyalar ve yataklar da yer alıyor.

Şekil-2
Eko-etiket

Etiket, ürün geliştirmeden hammadde seçimine, imalattan dağıtıma, tüketimden bertarafa kadar yaşam döngüsü boyunca ekolojik şartları yerine getiren ürünlere veriliyor. Buna göre, ürünün iklim değişikliği, enerji ve kaynak tüketimi üzerindeki etkileri; atık, emisyon, tehlikeli maddelerin açığa çıkmasına neden olup olmaması; üretimde kullanılan tehlikeli maddelerin daha güvenli maddeler ile değiştirilmesi; ürünün kullanım ömrü ve yeniden kullanılabilir olma özelliği gibi konulardaki performansı dikkate alınıyor. Komisyon, her bir ürün grubu için spesifik kriterler belirliyor.³⁰ Genellikle üç yıl boyunca geçerli olan bu kriterler, ahşap mobilyalar için 1 Aralık 2013'e, yataklar için ise 10 Temmuz 2013'e kadar geçerli.

Ahşap mobilyaların eko-etiket alabilmeleri için, yapılan ahşap mobilya tanımı çerçevesinde, bazı önkoşulları karşılamaları gerekiyor. Buna göre, söz konusu ürünlerin ağırlık olarak en az %90'ının masif ahşaptan veya ahşap esaslı materyallerden yapılmış olması gerekiyor. Masif ahşap ve ahşap esaslı materyaller dışındaki diğer her türlü münferit materyalin

(30) Komisyon'un ahşap mobilyaların ve yatakların eko-etiket alabilmeleri için belirlenen ekolojik kriterlere ilişkin Kararları:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:320:0023:0032:EN:PDF> ve <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:203:0065:0080:EN:PDF>

ağırlığının, ürünün toplam ağırlığının %3'ünü aşmaması zorunlu kılınıyor. Bu materyallerin toplam ağırlığının ise, ürünün ağırlığının %10'undan fazla olmaması şartı aranıyor.

Ahşap mobilyalara iliştirilen eko-etiket logosu, o ürünün imalatında sürdürülebilir ormanlardan elde edilen orijinal elyaf ya da geri dönüştürülmüş elyaf kullanıldığını, çevre ve insan sağlığına zararlı maddelerin sınırlandırıldığını, ürünün daha dayanıklı olacak şekilde tasarlandığını ve geri dönüştürülmüş ambalaj ile kaplandığını garanti ediyor. Yataklardaki eko-etiket logosu ise, alerjik reaksiyon riskinin azaltıldığını, üretim esnasında oluşan su ve hava kirliliğinin sınırlandırıldığını, çevre ve insan sağlığı açısından tehlikeli madde kalıntılarının asgariye indirildiğini, üründe ozon tabakasını incelten maddelerin kullanılmadığını ve tüm bu özelliklerin yanı sıra, ürün ömrünün diğer yataklarla aynı süre olduğunu temin ediyor.

Bunun dışında, zararlı, çevre açısından tehlike arz eden, kanserojen, üreme için zararlı veya mutasyona sebebiyet verebilecek maddeler veya karışımlara ya da insana ve/veya çevreye ciddi şekilde zarar verebilecek işlemlerle üretilen veya normal uygulamaları sırasında tüketiciye zarar verebilecek ürünlere eko-etiket verilmeyebiliyor.

Eko-etiket, üye devletler tarafından belirlenen yetkili kurumlarca veriliyor. Yetkili kurum, ürünün gerekli kriterleri karşıladığına karar verirse, başvuruyu yapan işletme ile etiketin kullanım koşullarını belirleyen bir sözleşme imzalıyor. Sözleşmenin imzalanmasının ardından eko-etiketi ürüne iliştirmeye hak kazanan işletme, başvuruyu birlikte ve yıllık olmak üzere, etiket kullanımı karşılığında ücret ödüyor. Başvuru ücreti 200 ila 1.200 Euro arasında değişirken, yıllık ücret 1.500 Euro'ya kadar çıkabiliyor. Ancak KOBİ'ler ve gelişmekte olan ülkelerdeki işletmeciler için başvuru ücreti 600 Euro'yu, mikro işletmeler için ise, 350 Euro'yu aşmıyor.

Yetkili kurum, etiket verildikten sonra, ürünlerin eko-etiket şartlarını karşılayıp karşılamadığını düzenli olarak denetliyor.

[66/2010/EC sayılı, Avrupa Eko-etiket sistemine ilişkin Tüzük](#), [2009/894/EC sayılı, Ahşap mobilyaların eko-etiket alabilmeleri için belirlenen ekolojik kriterlere ilişkin Karar](#), [2009/598/EC sayılı, Yatakların eko-etiket alabilmeleri için belirlenen ekolojik kriterlere ilişkin Karar](#)

52.EKO-ETİKET TÜRKİYE'DE NE ZAMAN UYGULANACAK?

Türkiye'de eko-etiket uygulamasının entegrasyonu için gerekli çalışmalar Çevre ve Orman Bakanlığı koordinasyonunda başlatılmış bulunuyor. AB Müktesebatının Üstlenilmesine ilişkin Türkiye Ulusal Programı'nda, hazırlanacak olan Eko-etiket Yönetmeliği'nin 2011 sonrasında çıkarılması öngörülmüyor. Ürünleri AB ülkelerinde piyasaya sürülen Türk firmaları ise, halihazırda, o ülkelerdeki yetkili kurumlara başvurarak eko-etiket alabiliyor.

53.YEŞİL KAMU ALIMLARI NEDİR?

Yılda yaklaşık 2 trilyon Euro düzeyinde (AB'nin GSYİH'sının %17'si) bir harcama yapan kamu kurumları, AB'nin en büyük tüketici kesimi olarak kabul ediliyor. Bu bağlamda, kamu kurumlarının tercihlerini, ürün ve hizmet alımı esnasında çevreye en az zarar veren işletmelerden yana kullanmalarının, sürdürülebilir üretim ve tüketime önemli katkıda bulunacağı öngörülmüyor. Dolayısıyla, "Yeşil Kamu Alımları" (Green Public Procurement), çevresel koşulların iyileştirilmesine yönelik olarak, kamu kurumlarının, benzer işlemlerle sahip diğer ürün ve hizmetlerle kıyaslandığında, yaşam döngüleri içinde çevreye daha az zararlı etkisi olacak ürün ve hizmetlerin tedarikine öncelik verdiği bir süreci ifade ediyor. Böylelikle, alımlarıyla piyasayı önemli oranda etkileyen kamu kurumları, yeşil teknoloji ve ürün geliştirmede sanayiye teşvik etmiş oluyor. Bunun yanı sıra, yeşil kamu ihalelerinde, devlet yardımları ve rekabet kurallarına ilişkin kuralların da göz önünde bulundurulması gerekiyor.

Gönüllülük esasına dayalı bir çevre politikası aracı olan Yeşil Kamu Alımları'nın uygulanma koşulları ve kapsamı, üye devletler ve kamu kurumları tarafından belirleniyor. Her üye devlet, kendi Yeşil Kamu Alımları planını geliştiriyor. Ancak, Tek Pazar'ın sorunsuz işleyişini sağlamak ve ilgili taraflara ekonomik yük getirmemek amacıyla, üye devletlerin ortak kriterlere uymaları gerekiyor. Avrupa Komisyonu, 2008 yılında yayımladığı yeşil kamu ihalelerine ilişkin tebliğ çerçevesinde, 2010 yılına dek kamu ihalelerinin %50'sinin "yeşil kriterlere" uygun olarak yapılması hedefini belirlemişti. Tebliğ, aynı zamanda, çevresel teknoloji, ürün ve hizmetlerdeki yenilikçiliği teşvik etmeyi amaçlıyor.

[COM\(2008\) 400 sayılı, "Daha İyi Bir Çevre için Kamu Alımları" başlıklı Tebliğ](#)

54.MOBİLYA ÜRETİCİLERİ YEŞİL İHALELERDEN NASIL ETKİLENİYOR?

Kamu alımı yapan kurumların uymakla yükümlü olduğu kuralları düzenleyen Kamu Alımları Direktifi, ihale sürecinde çevreyle ilgili yükümlülüklerin dikkate alınmasına dair özel hükümler içeriyor ve ihale açan kurumların sürdürülebilir kalkınma ve çevrenin korunmasına katkıda bulunmaları teşvik ediliyor. Bu çerçevede, ekonomik operatörlerin çevre yönetimi tedbirlerine uygun hareket etmeleri, çevresel yükümlülüklerini yerine getirdiklerini kanıtlamaları, eko-etiket kullanmaya hak kazanmaları gibi birçok yükümlülük söz konusu.

Komisyon, yeşil kamu ihalelerinde üye devletler arasındaki farklı kriter uygulamalarının Tek Pazar'a zarar vermesini önlemek amacıyla, seçtiği 18 sektördeki ürün ve hizmet grupları için kriterler belirlemiş bulunuyor. Aralarında mobilya sanayiinin de yer aldığı bu sektörlerle ilişkin kriterler, mevcut eko-etiket kriterlerinin yanı sıra, sanayideki paydaşlardan, sivil toplumdan ve üye devletlerden toplanan verileri temel alıyor. Mobilyalara ilişkin kriterler, iç ve dış

mekan mobilyalarında en çok kullanılan materyalleri (ahşap ve ahşap esaslı materyaller, metal, plastik, dolgu maddesi ve tekstil ürünleri) kapsıyor. Ayrıca, ürünün bir araya getirilmesi ve ambalajlanması için kullanılan kaplama ve yapıştırma malzemeleri için de birtakım kriterler söz konusu.

Yeşil kamu alımlarında mobilyalara getirilen kriterler şöyle sıralanıyor: mobilya üretiminde kerestelerin yasal ve sürdürülebilir ormanlardan temin edilmesi; materyallerde kısmen veya tamamen geri dönüşümlü ve/veya yenilenebilir (örneğin; ahşap) materyal kullanılması; ürünlerde, yapışkanlarda ve yüzey işleme maddelerindeki organik çözücü içeriğinin ve VOC emisyonlarının sınırlandırılması; materyal üretimi ve yüzey işlemlerinde bazı tehlikeli maddelerin kullanımının engellenmesi; mobilyaların ambalaj materyallerinin yenilenebilir hammaddelerden yapılması; geri dönüştürülebilir, ergonomik, kullanımı rahat ve uzun ömürlü mobilyalar üretilmesi vb.

[2004/18/EC sayılı, Kamu İşleri Sözleşmeleri, kamu tedarik sözleşmeleri ve kamu hizmeti sözleşmelerinde ihale usullerinin koordinasyonuna ilişkin Direktif; Mobilyalara ilişkin Yeşil Kamu Alımları Kriterleri](#)

55.TÜRKİYE'DE YEŞİL KAMU ALIMLARI UYGULANIYOR MU?

Yeşil Kamu Alımları, gönüllülük esasına dayalı bir çevre politikası aracı olması itibarıyla, öngörülen yükümlülüklerle uyum için yasal bir zorunluluk bulunmuyor. Türkiye de, halihazırda bu konuda belirlenmiş kriterleri iç hukukuna aktarmış değil. Gerek AB'nin gerek OECD'nin giderek daha fazla önem verdiği bu kriterlerin, sektör bazında uygulanmasıyla birlikte, kamu alımlarında daha çevre-dostu ürün ve hizmetlere öncelik verilmesi, böylelikle bir yandan sanayiye yeşil teknoloji ve ürün geliştirmeye teşvik edip, bir yandan da çevrenin korunmasına katkıda bulunulması bekleniyor.

II.4. FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI VE MOBİLYA SEKTÖRÜ

56.AB FİKRİ MÜLKİYET HAKLARINI NASIL KORUYOR?

AB'nin fikri mülkiyet hukuku alanındaki düzenlemeleri, ticari marka, endüstriyel tasarım ve belirli buluşların korunmasına ilişkin üye devlet yasalarını AB düzeyinde uyumlaştıran ortak kurallar getiriyor. Bu kurallar daha çok marka, tasarım ya da buluş sahibine tanınması gereken haklar, bu hakların sınırları ve sağlanan yasal korumanın süresi gibi konuları düzenliyor. Ayrıca, fikri mülkiyet haklarının uygulanış yöntemleri de, AB düzeyinde uyumlaştırılmış bulunuyor.

Bunun yanı sıra, ticari marka ve tasarımların, tek bir başvuru ile, tüm üye devletlerde, aynı şartlar altında korunmasını sağlayan "Topluluk markası" ve "Topluluk tasarımı" sistemlerini tesis eden yasal düzenlemeler de bulunuyor. Patentler için de benzer bir sistem getirilmesi için 2000 yılında sunulan taslak Tüzük³¹ ise, henüz kabul edilmiş değil. Tüzüğün bugüne kadar çıkarılmamış olmasının nedeni, üye devletlerin, sistemin nasıl bir çeviri rejimi üzerine kurulması gerektiği konusunda uzlaşmıyor olmaları. Bununla birlikte, Avrupa Komisyonu'nun, Aralık 2010'da, 12 üye devletin³² çağırısı üzerine sunduğu yeni Karar Teklifi³³ ile, konuya ilişkin karar alma süreci, farklı bir yola girmiş bulunuyor. Söz konusu teklifin kabul edilmesi halinde, AB Patent Sistemi'nin, AB Antlaşması (Madde 20) ve AB'nin İşleyişine İlişkin Antlaşma'da (Madde 326-334) öngörülen "güçlendirilmiş işbirliği" mekanizması uyarınca, yalnızca Komisyon'a çağrıda bulunan 12 AB ülkesi arasında tesis edilmesinin önü açılacak.

[207/2009/EC sayılı, Topluluk Markası Tüzüğü](#); [89/104/EEC sayılı, Ticari Markalar Hakkındaki Üye Devlet Yasalarının Yakınlaştırılmasına İlişkin Direktif](#); [6/2002/EC sayılı, Topluluk Tasarımları Tüzüğü](#); [98/71/EC sayılı, Tasarımlara Yönelik Yasal Koruma Direktifi](#); [2004/48/EC sayılı, Fikri Mülkiyet Haklarının Uygulanmasına İlişkin Direktif](#); [COM\(2000\)412 sayılı, Topluluk](#)

(31) COM(2000)412 sayılı, Topluluk Patent'ine İlişkin Tüzük Teklifi

(32) Almanya, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Hollanda, İngiltere, İsveç, Litvanya, Lüksemburg, Polonya, Slovenya.

(33) COM(2010)790 sayılı, tek bir patent koruma sistemi oluşturulması alanında güçlendirilmiş işbirliğine izin veren Konsey Kararı Teklifi

[Patent'ine İlişkin Tüzük Teklifi](#); [COM\(2010\)790 sayılı, Tek bir patent koruma sistemi oluşturulması alanında güçlendirilmiş işbirliğine izin veren Karar Teklifi](#)

57.MOBİLYA SEKTÖRÜ FİKRİ MÜLKİYET İHLALLERİNDEN NASIL ETKİLENİYOR?

Fikri mülkiyet hukukuna ilişkin AB düzenlemeleri, doğrudan mobilya sanayiine yönelik olmamakla birlikte, sektördeki fikri mülkiyet haklarının etkin bir şekilde korunması açısından büyük önem taşıyor. İmalat sektöründe, ürettiği uzun ömürlü ve birim fiyatı yüksek mallarla ön plana çıkan mobilya sanayii, işlevsellik, konfor, estetik, ergonomi ve çevre açısından katma değer yaratma yönünde büyük çaba sarf ediyor. Özellikle, tüketici eğilimlerinin hızla değiştiği ve kişi başına düşen milli gelirin giderek arttığı sanayileşmiş ülkelerde, mobilya piyasaları, ihtiyaçtan ziyade, yenileme amaçlı alımlar doğrultusunda şekilleniyor. Bu bağlamda, yeni eğilimlere hızla yanıt verebilme kapasitesi, yaratıcılık, araştırma, moda, tasarım, kalite ve yeni teknolojilerin kullanımı, sektörün rekabet gücünün en belirleyici unsurları haline geliyor.

Sektörde, markalaşma, tasarım ve yenilikçiliğe yatırım yapan işletmeler; marka, model ve buluşlarını tanıtmak amacıyla, detaylı kataloglar hazırlama, medya tanıtım kampanyaları düzenleme, internet ve sosyal medya platformlarından faydalanma ve fuarlara katılım gibi birçok yönetime başvuruyorlar. Ancak, bu tür tanıtım faaliyetleri, taklit ve sahteciliğe maruz kalma riskini de beraberinde getiriyor. Bu nedenle, büyük yatırımlar sonucu elde edilen marka, tasarım, buluş vb. kazanımlara bağlı fikri mülkiyet haklarının etkin bir şekilde korunması, mobilya sektörü açısından büyük önem taşıyor.

Fikri mülkiyet hakları arasında, tasarım koruması, mobilya sektörü açısından ayrı bir öneme sahip. AB'nin İç Pazar Uyumlaştırma Ofisi'ne (OHIM), "Topluluk tasarımı"

uygulamasının başladığı 2003 yılından 2009'a kadar yapılan tasarım koruma başvurularının sektörel dağılımında, mobilya sanayii, 58.288 dosya ve yaklaşık %13'lük bir payla, ilk sırada yer alıyor. Bunu, %10 ve %7 ile, hazır giyim ve elektronik cihaz sektörleri izliyor.³⁴ OHIM nezdindeki mobilya tasarımı kayıtlarının ülkelere göre dağılımı incelendiğinde ise, başı %30'la İtalyan mobilya firmalarının çektiği ve bunu sırasıyla, yaklaşık %25 ve %10'luk paylarla, Alman ve Hollandalı firmaların izlediği görülüyor.³⁵

58. TÜRKİYE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARININ KORUNMASINDA AB İLE UYUMLU MU?

Türk mevzuatında, **ticari markaların korunması**, "Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname" ile düzenleniyor. Kararname, ilgili AB mevzuatı ile büyük ölçüde uyumlu. Ancak, Anayasa Mahkemesi'nin, Temmuz 2008'de, KHK'nın cezai hükümlerinin iptal edilmesi yönünde aldığı karardan; Ocak 2009'da, bu kararın yol açtığı hukuki boşluğu gidermek amacıyla çıkarılan yeni kanuna kadar geçen süre içerisinde, uygulama konusunda ciddi sıkıntılar yaşandığı görülüyor. Avrupa Komisyonu'nun 2009 yılı İlerleme Raporu, yeni kanun kabul edilene kadar geçen süre içerisinde, 2.861 dava kapsamında suçlanan 3.357 sanığın beraat ettiğini ve bunun, DTÖ'nün Ticaretle Bağlantılı Fikri Mülkiyet Hakları Anlaşması'nın (TRIPS) ihlali anlamına geldiğini belirtiyor. 2010 yılı İlerleme Raporu da, Yargıtay'ın, Kararname'nin iptal edilen cezai hükümleri kapsamındaki davalıların tüm suçlamalardan beraat etmesi gerektiği yönündeki kararı nedeniyle, el konulan birçok taklit malın, davalılara iade edilerek, yeniden piyasaya girdiğine dikkat çekiyor. Bunun dışında, AB'nin Topluluk Markası Tüzüğü, marka sahiplerine sağladığı koruma açısından, yalnızca üye devletleri kapsıyor. Ancak, Türkiye'nin de taraf olduğu Paris Sözleşmesi gereği, Türk vatandaşları da, markalarına tek bir başvuru ile tüm AB ülkelerinde koruma sağlamak için, Topluluk Markası tescil ettirebiliyorlar.

(34) Thomson Compumark & Thomson Reuters, "Topluluk Markaları Özel Raporu", Şubat 2010

(35) IPeuropAware Proje Konsorsiyumu, "Fikri Mülkiyet Konusunda KOBİ'lere Yönelik Bir İş Aracı: Mobilya Sektörü Rehberi", Aralık 2009

Türkiye’de, **buluşların korunması**, “Patent Haklarının Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname” ve ilgili uygulama yönetmeliği ile düzenleniyor. Kararname; patent verilebilecek buluşlarda olması gereken özellikleri, Kasım 2001’den beri Türkiye’nin de dahil olduğu Avrupa Patent Sözleşmesi’ne (EPC) uygun bir şekilde tanımlıyor. “Avrupa Patent Sözleşmesi’nin Türkiye’de Uygulama Şekli Gösteren Yönetmelik” uyarınca, Türkiye’deki buluş sahipleri de, buluşlarını sözleşmeye taraf olan Avrupa ülkelerinde yasal güvence altına almak amacıyla, doğrudan veya temsilcileri aracılığı ile Avrupa Patent Ofisi’ne (EPO) başvurabiliyor. Başvuru dilekçesinde, buluşun ilgili alanda uzman bir kişinin anlayabileceği açıklıkta tarif edilmesi, patent koruması talebinin netleştirilmesi, talebin dayandığı teknik resimlere yer verilmesi ve koruma talep edilen ülke veya ülkelerin belirtilmesi gerekiyor. Halihazırda, başvuru sahibinden, koruma talebinde bulunduğu her devlet için, ayrı bir ücret ödemesi talep ediliyor. AB’nin, marka ve tasarımlarda olduğu gibi, patent konusunda da ortak bir sistem tesis edebilmesi halinde, Türkiye’nin de yeni sistemin avantajlarından nasıl faydalanabileceği netlik kazanacak.

Türkiye’de **tasarımların korunması** ise, “Endüstriyel Tasarımların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname” ile düzenleniyor. Kararname, sağlanan korumanın kapsamı, süresi ve tasarım sahibine tanınan haklar gibi temel konularda, ilgili AB düzenlemesi ile uyumlu. Ancak, başta hukuki başvuru yolları ve yaptırımlar olmak üzere, ilgili mevzuatın her anlamda AB ile uyumlaştırılması amacıyla, konunun yeni bir yasa ile düzenlenmesi planlanıyor. Bu amaçla hazırlanan ve Şubat 2009’da TBMM Başkanlığı’na sunulan kanun tasarısının kabul edilmesi halinde, uygulamada karşılaşılan sorunların da giderilmesi bekleniyor. 2010 yılı İlerleme Raporu, bunun için öngörülen sürenin 10 Haziran 2010 tarihinde dolduğuna ve tasarımın TBMM tarafından ivedilikle kabul edilmesi gerektiğine dikkat çekiyor. Bunun yanı sıra Türkiye, AB’nin “Topluluk

Tasarım Sistemi”nden de faydalanabiliyor. Sistem sayesinde, Türk mobilya üreticileri, tek bir başvuru ile tasarımlarına AB düzeyinde yasal koruma sağlayabiliyor.

2010 yılı İlerleme Raporu’nda, uygulamadaki sorunlara rağmen, Türkiye’nin, sınai mülkiyet hakları alanındaki AB müktesebatına uyumunun görece ileri düzeyde olduğu belirtiliyor. Ayrıca, AB’nin, fikri mülkiyet hakları konusunda karşılıklı bir diyalog mekanizması tesis edilmesi yönündeki önerisinin Türkiye tarafından kabul edilmesi de, katılım müzakereleri açısından kilit öneme sahip, olumlu bir gelişme olarak ifade ediliyor. Bununla birlikte, İlerleme Raporu’nda, sınai mülkiyet haklarını düzenleyen yeni kanun tasarılarının henüz kabul edilmediği de belirtiliyor. Taklit ve korsan malların; tüketici güvenliği, kamu düzeni ve halk sağlığı açısından taşıdığı risklere ilişkin farkındalığın artırılması gerektiğini belirten Rapor, ihtisas mahkemelerinin uygulamaları arasındaki tutarsızlıkların ve Türk Patent Enstitüsü ile mahkeme kararları arasındaki farklılıkların devam etmesini de eleştiriyor.

59. AB'İNİN YENİ ÜYELERİ, SEKTÖRÜ İLGİLENDİREN GEÇİŞ SÜRELERİ ALDILAR MI?

Geçiş süreleri, AB'ye yeni katılan ülkelerin veya bu ülkelerde faaliyet gösteren belirli sektör ya da işletmelerin; üyelik tarihinde uyum sağlamakta zorlanacaklarını somut gerekçelerle ortaya koydukları düzenleme veya düzenleme hükümlerine, kademeli bir takvim doğrultusunda, üyelik sonrasında uyum sağlamalarına imkân veriyor. AB'ye 2004 ve 2007 yıllarında katılan 12 ülkenin müzakere deneyimleri incelendiğinde, Birliğin, yeni üyelere, mobilya sektörünü de ilgilendiren bazı alanlarda geçiş süreleri tanıdığı görülüyor.

Yeni AB üyelerinin geçiş sürelerinden yararlandığı iş sağlığı ve güvenliği düzenlemelerinin başında, **iş ekipmanlarının kullanımına** ilişkin asgari sağlık ve güvenlik yükümlülüklerini belirleyen 89/655/EEC sayılı Direktif³⁶ geliyor. AB'ye 2004 yılında katılan ülkelere tanınan geçiş süreleri uyarınca; Letonya, Malta ve Polonya'da, belirli bir tarihten önce kullanımda olan ekipmanlar için, ilgili Direktif'e, 2 aydan 20 aya kadar değişen geçiş sürelerinin ardından uyum

sağlanmasına izin verildiği görülüyor. Ayrıca, Slovenya'ya, çalışanların gürültü, kimyasal maddeler ve biyolojik etkenlere bağlı risklerden korunmasına ilişkin düzenlemeler için, 20 aylık bir geçiş süresi tanıdığı dikkat çekiyor.

Malta'nın geçiş süresinden yararlandığı bir başka düzenleme de, **çalışma sürelerine** ilişkin 93/104/EC sayılı Direktif. Direktif'e göre, haftalık çalışma süresinin, fazla mesai dahil, 48 saati aşmaması gerekiyor. Ancak Malta'nın, elde ettiği geçiş süresi sayesinde, 31 Temmuz 2004'e kadar, mobilya dahil belirli sektörlerde, bu yükümlülüğü uygulamaktan muaf tutulduğu görülüyor. Bugün, söz konusu düzenleme, yerini 2003 yılında kabul edilen farklı bir Direktif'e³⁷ bırakmış bulunuyor. Ancak, Malta mobilya sanayiinin geçiş süresinden faydalandığı hüküm, aynı şekilde, yeni Direktif'te de yer alıyor.

Mobilya sektörünü ilgilendiren ve yeni üyelerin geçiş sürelerinden yararlandığı düzenlemeler arasında, bazı çevre direktifleri de bulunuyor. Bunların başında, 96/61/EC sayılı **Entegre Kirliliğin Önlenmesi ve Kontrolü (EKÖK)** Direktifi

(36) Bugün, söz konusu Direktif, yerini, 2009 yılında kabul edilen farklı bir düzenlemeye (2009/104/EC sayılı, iş ekipmanlarının iş yerlerinde çalışanlar tarafından kullanılmasına ilişkin asgari sağlık ve güvenlik yükümlülüklerini belirleyen Direktif) bırakmış bulunuyor.

(37) 2003/88/EC sayılı, çalışma sürelerinin düzenlenmesi ile ilgili bazı konulara ilişkin Direktif

ile 2008 yılında bu düzenlemenin yerini alan 2008/1/EC sayılı yeni EKÖK Direktifi geliyor. Bu düzenlemelere uyum konusunda, 1997 yılından önce hizmete giren tesisler için, Letonya ve Polonya'ya 2011; Slovenya, Slovakya ve Bulgaristan'a 2012, Romanya'ya ise 2016'ya kadar geçiş süresi tanındığı görülüyor. 1997'den sonra faaliyete geçen tesislere ise, katılım tarihi ile birlikte Direktif'e tam uyum yükümlülüğü getirilmiş bulunuyor.

Yine Çevre başlığı altında yer alan 1999/31/EC sayılı, **atıkların düzenli depolanmasına** ilişkin Direktif de, yeni üyelerin 2005'ten 2017'ye kadar değişen sürelerle geçiş dönemi aldıkları düzenlemelerden biri. Söz konusu düzenleme ile ilgili olarak Letonya, Polonya, Romanya ve Bulgaristan tehlikeli atıkların; şehir atıklarının; tehlikeli ve tehlikesiz sıvı atıkların geçici depolanmasına ilişkin yükümlülüklerle uyum konusunda geçiş süreleri almış bulunuyor.

Atıkların yakılmasına ilişkin 2000/76/EC sayılı Direktif'e uyum konusunda da Macaristan, Slovakya ve Romanya'nın, düzenleme kapsamında yer alan ve tesislerin yerine getirmekle yükümlü olduğu emisyon sınır değerleri ve teknik gerekliliklere uyum için 2005'in ikinci yarısından 2009'a kadar değişen dönemlerde geçiş süreleri elde ettikleri görülüyor.

Yeni üyelerin geçiş sürelerinden faydalandığı diğer bir çevre düzenlemesi ise, 94/62/EC sayılı **Ambalaj ve Ambalaj Atıkları** Direktifi. Adayların AB'ye katılım koşullarına ilişkin düzenlemeler uyarınca, Estonya dışındaki tüm yeni üyelerin, Direktif'e uyum sağlamak için geçiş sürelerinden yararlandığı dikkat çekiyor. Direktif'in geçiş sürelerine konu olan hükümlerinin neredeyse tümü, ambalaj atıklarının geri kazanımı ve geri dönüşümü için belirlenen hedefler ile ilgili. Örneğin; düzenlemenin kabul edildiği 1994 yılında, ambalaj atıklarının ağırlık olarak en az %50'sinin geri kazanılması için hedeflenen tarih 30 Haziran 2001. AB'ye 2007'de katılan Bulgaristan'a ise, bu hedefi karşılaması için, 31 Aralık 2011'e kadar süre tanındığı görülüyor. Ancak, Bulgaristan'ın, bu geçiş süresinden yararlanabilmek için; aynı hedefi, 31 Aralık 2006'ya kadar %35, 2007'ye kadar %39, 2008'e kadar %42, 2009'a kadar %46, 2010'a kadar ise %48 oranında gerçekleştirmeyi taahhüt ettiği dikkat çekiyor. Romanya, Çek Cumhuriyeti, G. Kıbrıs, Macaristan, Litvanya, Polonya, Slovenya, Slovakya ve Malta da, geri kazanım ve geri dönüşüm konusunda benzer geçiş süreleri tanınan üye devletler arasında.

AB MEVZUATI

- 89/391/EEC sayılı, İş yerlerinde, çalışanların sağlık ve güvenlik koşullarının iyileştirilmesine yönelik önlemler alınmasına ilişkin Direktif
- 2004/37/EC sayılı, Çalışanların iş sırasında kanserojen ve mutajenlere maruz kalmaya bağlı risklerden korunmasına ilişkin Direktif
- 2009/104/EC sayılı, İş ekipmanlarının iş yerlerinde çalışanlar tarafından kullanılmasına ilişkin asgari sağlık ve güvenlik yükümlülüklerini belirleyen Direktif
- 89/656/EEC sayılı, Çalışanların iş yerlerinde kişisel korunma ekipmanları kullanmalarına ilişkin asgari sağlık ve güvenlik yükümlülüklerini belirleyen Direktif
- 90/269/EEC sayılı, Özellikle bel ve sırt incinme riski arz eden elle taşıma işleri ile ilgili asgari sağlık ve güvenlik yükümlülüklerine ilişkin Direktif
- 98/24/EC sayılı, Çalışanların sağlık ve güvenliğinin iş yerindeki kimyasal maddelere bağlı risklerden korunmasına ilişkin Direktif
- 91/322/EEC, 2000/39/EC ve 2006/15/EC sayılı, Çalışanların kimyasal maddelere maruziyeti konusunda, gösterge niteliğinde sınır değerler belirleyen Direktifler
- 2002/44/EC sayılı, Çalışanların, titreşimden kaynaklanan risklere maruziyetine ilişkin asgari sağlık ve güvenlik yükümlülüklerini belirleyen Direktif
- 2003/10/EC sayılı, Çalışanların gürültüden kaynaklanan risklere maruziyetine ilişkin asgari sağlık ve güvenlik yükümlülüklerini belirleyen Direktif
- 1999/92/EC sayılı, Çalışanların sağlık ve güvenliğinin, patlayıcı ortamlardaki potansiyel risklerden korunmasına ilişkin asgari yükümlülükleri belirleyen Direktif
- 94/9/EC sayılı, Potansiyel patlayıcı ortamlarda kullanılan ekipman ve koruma sistemleri ile ilgili üye devlet yasalarının yakınlaştırılmasına ilişkin Direktif
- 2003/88/EC sayılı, Çalışma sürelerinin düzenlenmesi ile ilgili bazı hususlara ilişkin Direktif
- 2007/2009/EC sayılı, Topluluk Markası Tüzüğü
- 89/104/EEC sayılı, Ticari Markalar Hakkındaki Üye Devlet Yasalarının Yakınlaştırılmasına İlişkin Direktif
- 6/2002/EC sayılı, Topluluk Tasarımları Tüzüğü

- 98/71/EC sayılı, Tasarımlara Yönelik Yasal Koruma Direktifi
- 2004/48/EC sayılı, Fikri Mülkiyet Haklarının Uygulanmasına İlişkin Direktif,
- 2008/1/EC sayılı, Entegre kirliliğin önlenmesi ve kontrolüne ilişkin Direktif
- 166/2006/EC sayılı, Avrupa kirletici salım ve taşıyım kayıt sisteminin oluşturulmasına ilişkin Tüzük
- 1999/13/EC sayılı, Bazı faaliyetlerde ve tesislerde organik çözücü kullanılması sonucu oluşan uçucu organik bileşen emisyonlarının sınırlandırılmasına ilişkin Direktif
- 96/82/EC sayılı, Tehlikeli maddeleri içeren büyük kaza risklerinin kontrolüne ilişkin Direktif
- 2010/75/EU sayılı, Endüstriyel emisyonlara (entegre kirliliğin önlenmesi ve kontrolü) ilişkin Direktif
- 2008/98/EC sayılı, Atıklara ilişkin Direktif
- 1999/31/EC sayılı, Atıkların düzenli depolanmasına ilişkin Direktif
- 94/62/EC sayılı, Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Direktifi
- 2000/76/EC sayılı, Atıkların yakılmasına ilişkin Direktif
- 1907/2006/EC sayılı, Kimyasalların kayıt altına alınması, değerlendirilmesi, izne tabi tutulması ve sınırlandırılmasına ilişkin Tüzük
- 98/8/EC sayılı, Biyosidal ürünlerin piyasaya sürülmesine ilişkin Direktif
- 2009/251/EC sayılı, Dimetilfumarat adlı biyosidi içeren ürünlerin piyasaya sürülmesinin yasaklanmasına ilişkin Karar
- 1221/2009/EC sayılı, Gönüllü Eko-yönetim ve Denetim Planı'na İlişkin Tüzük
- 66/2010/EC sayılı, Avrupa Eko-etiket sistemine ilişkin Tüzük
- 2009/894/EC sayılı, Ahşap mobilyaların eko-etiket alabilmeleri için belirlenen ekolojik kriterlere ilişkin Karar
- 2009/598/EC sayılı, Yatakların eko-etiket alabilmeleri için belirlenen ekolojik kriterlere ilişkin Karar
- COM(2008) 400 sayılı, "Daha İyi Bir Çevre için Kamu Alımları" başlıklı Tebliğ
- 2004/18/EC sayılı, Kamu işleri sözleşmeleri, kamu tedarik

- sözleşmeleri ve kamu hizmeti sözleşmelerinde ihale usullerinin koordinasyonuna ilişkin Direktif
- 2001/95/EC sayılı, Genel ürün güvenliğine ilişkin Direktif
- 2006/C171/04 sayılı, Genel Ürün Güvenliği Direktifi'nin uygulanışı çerçevesinde hazırlanan Tebliğ (AB Resmi Gazetesinde yayımlanan standart isim ve referansları)
- Bulgaristan ve Romanya'nın AB'ye Kabulü ile ilgili Koşul ve Düzenlemelere İlişkin Protokol, 21 Haziran 2005
- Çek Cumhuriyeti, Estonya, Kıbrıs, Letonya, Litvanya, Macaristan, Malta, Polonya, Slovenya ve
- COM(2000)412 sayılı, Topluluk Patenti'ne İlişkin Tüzük Teklifi
- COM(2010)790 sayılı, Tek bir patent koruma sistemi oluşturulması alanında güçlendirilmiş işbirliğine izin veren Konsey Kararı Teklifi
- COM(2009)267 sayılı, Biyosidal ürünlerin kullanılması ve piyasaya sürülmesine ilişkin Tüzük Teklifi
- Slovakya'nın AB'ye Katılım Koşullarına ilişkin Belge (Act), 23 Eylül 2003

TÜRK MEVZUATI

- 4703 sayılı Teknik Düzenlemelerin Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun, 11 Temmuz 2001 tarih ve 24459 sayılı Resmi Gazete
- Ürünlerin Piyasa Gözetimi ve Denetimine Dair Yönetmelik, 17 Ocak 2002 tarih ve 24643 sayılı Resmi Gazete
- Kanserojen ve Mutajen Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik, 26 Aralık 2003 tarih ve 25328 sayılı Resmi Gazete
- İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği, 11 Şubat 2004 tarih ve 25370 sayılı Resmi Gazete
- Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik, 11 Şubat 2004 tarih ve 25370 sayılı Resmi Gazete
- Elle Taşıma İşleri Yönetmeliği, 11 Şubat 2004 tarih ve 25370 sayılı Resmi Gazete

- Kimyasal Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik, 26 Aralık 2003 tarih ve 25328 sayılı Resmî Gazete
- Titreşim Yönetmeliği, 23 Aralık 2003 tarih ve 25325 sayılı Resmî Gazete
- Gürültü Yönetmeliği, 23 Aralık 2003 tarih ve 25325 sayılı Resmî Gazete
- Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Çalışanların Korunması Hakkında Yönetmelik, 26 Aralık 2003 tarih ve 25328 sayılı Resmî Gazete
- Muhtemel Patlayıcı Ortamda Kullanılan Teçhizat ve Koruyucu Sistemler ile ilgili Yönetmelik (94/9/AT), 27 Ekim 2002 tarih ve 24919 sayılı Resmî Gazete
- Sanayi Kaynaklı Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği, 3 Temmuz 2009 tarih ve 27277 sayılı Resmî Gazete
- Atık Yönetimi Genel Esaslarına İlişkin Yönetmelik, 5 Temmuz 2008 tarih ve 26927 sayılı Resmî Gazete
- Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği, 30 Temmuz 2008 tarih ve 26952 sayılı Resmî Gazete
- Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği, 14 Mart 2005 tarih ve 25755 sayılı Resmî Gazete
- Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik, 26 Mart 2010 tarih ve 27533 sayılı Resmî Gazete
- Katı Atıkların Kontrolü Yönetmeliği, 14 Mart 1991 tarih ve 20814 sayılı Resmî Gazete
- Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği, 22 Temmuz 2005 tarihli ve 25883 sayılı Resmî Gazete
- Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği, 24 Haziran 2007 tarihli ve 26562 sayılı Resmî Gazete
- Büyük Endüstriyel Kazaların Kontrolü Hakkında Yönetmelik, 18 Ağustos 2010 tarih ve 27676 sayılı Resmî Gazete
- Atıkların Yakılmasına İlişkin Yönetmelik, 6 Ekim 2010 tarih ve 27721 sayılı Resmî Gazete
- Bazı Tehlikeli Maddelerin, Müstahzarların ve Eşyaların Üretimine, Piyasaya Arzına ve Kullanımına İlişkin Kısıtlamalar Hakkında Yönetmelik, 26 Aralık 2008 tarih ve 27092 sayılı Resmî Gazete

- Biyosidal Ürünler Yönetmeliği, 31 Aralık 2009 tarih ve 27449 sayılı Resmî Gazete
- 556 sayılı, Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, 27 Haziran 1995 tarih ve 22326 sayılı Resmî Gazete
- 5833 sayılı, Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'de Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 28 Ocak 2009 tarih ve 27124 sayılı Resmî Gazete
- 551 sayılı, Patent Haklarının Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, 27 Haziran 1995 tarih ve 22326 sayılı Resmî Gazete
- 554 sayılı, Endüstriyel Tasarımların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, 27 Haziran 1995 tarih ve 22326 sayılı Resmî Gazete

DİĞER BELGELER

- Ahmet Küçükbaşlan, Mobilya Sektör Raporu, İhracatı Geliştirme Merkezi, 2010
- Avrupa Birliği Genel Sekreterliği, Türkiye'nin Katılım Süreci İçin AB Stratejisi, 2010-2011 Eylem Planı, Mart 2010
- Avrupa İş Yerlerinde Güvenlik ve Sağlık Ajansı, "İş Yerlerinde Yüklerin Elle Taşınmasına Bağlı Tehlike ve Riskler – 73 Sayılı Bilgi Notu", 2007
- Avrupa Komisyonu, Endüstriyel Emisyonlara ilişkin taslak AB Direktifi hakkında Soru-Cevap Dokümanı, Aralık 2007
- Avrupa Komisyonu, Avrupa Kirlenici Salım ve Taşınım Kayıt Sistemi'nin Uygulanışına İlişkin Rehber, Mayıs 2006
- Avrupa Komisyonu, Yeni Biyosidal Ürünler Tüzüğü'ne ilişkin soru-cevap, Haziran 2009
- Avrupa Komisyonu Ortak Araştırma Merkezi, Avrupa EKÖK Bürosu, "Referans Belgeler", 2006-2010 Avrupa Mobilya İmalatçıları Federasyonu (UEA), "Mobilya Sektöründe Kaza Sayısını Azaltmaya Yönelik İyi Uygulamalar" adlı broşür
- Avrupa Komisyonu, Ahşap Mobilyalar için Eko-etiket başlıklı üreticilere yönelik broşür
- Avrupa Komisyonu, Yataklar için Eko-etiket başlıklı üreticilere yönelik broşür

- Avrupa Komisyonu, Avrupa Eko-etiket Sistemi Broşürü
- Avrupa Komisyonu, Mobilyalara ilişkin Yeşil Kamu Alımları kriterleri, 2008
- Avrupa Komisyonu, Avrupa'da Yeşil Kamu İhalelerinin Maliyet ve Faydaları, Temmuz 2007
- Avrupa Komisyonu, "Bilgi İletişim Teknolojilerinin Mobilya Sektörüne Etkileri" konulu rapor, 2008
- Avrupa Komisyonu, Türkiye İlerleme Raporu, Kasım 2010
- Avrupa Komisyonu, Türkiye İlerleme Raporu, Kasım 2009
- Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı, Aralık 2008
- A.Yavuz Yücekutlu, "Türkiye'de VOC Direktifleri Uyumlaştırma Çalışmaları: Takvim ve Planlama", Çevre Bakanlığı Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü Hava Yönetimi Dairesi Başkanlığı, Kasım 2010
- Avrupa Mobilya İmalatçıları Federasyonu (UEA), Avrupa Mobilya Sanayii Konfederasyonu (EFIC) ve Avrupa Yapı ve Ağaç İşçileri Federasyonu (EFBWW), "Çalışma Ortamı ve Koşullarının İyileştirilmesine Yönelik En İyi Uygulamalar", 2008
- Avrupa Mobilya İmalatçıları Federasyonu (UEA), Mobilya Sanayii Raporu, 2008
- Avrupa Mobilya İmalatçıları Federasyonu (UEA) ve Avrupa Yapı ve Ağaç İşçileri Federasyonu (EFBWW), "Mobilya Üretiminde Kullanılan Panellerden Kaynaklanan Formaldehit Emisyonları Hakkında Ortak Bildiri", Temmuz 2009
- Avrupa Yüksek İş Denetçileri Komitesi, "Ahşap Dönüştürme ve Mobilya Üretiminde Tehlikeli Madde Kullanımına İlişkin Risk Değerlendirmesi" konulu sunum, 2010
- Baltık Paydaşlar Çalıştayı: Mobilya Sanayiinde Atık Yönetimi, Mart 2006
- Consultnet Limited, "El-Kol Titreşimine İlişkin Farkındalık Eğitim Programı" konulu sunum
- Envirowise, Mobilya Sektörü: Emisyonların Azaltılması, Şubat 2005
- Franco Bulian & Jon A. Graystone, Ahşap Kaplamalar: Teori ve Uygulama, 2009
- İlknur Çakar, İş Sağlığı ve Güvenliği Uzmanı, Kimya Mühendisi, "Tehlikeli Kimyasal Maddelere Maruziyetten Kaynaklanan Risklerin Değerlendirilmesine Yönelik Basitleştirilmiş Metodoloji ve Çalışma Sonuçları" konulu sunum, Mayıs 2010, Ankara
- İngiltere Sağlık ve Güvenlik İdaresi (HSE), "HSE Ahşap İşçiliği Bilgi Notu No:1 - Ağaç Tozu: Tehlike ve Önlemler", Aralık 2003
- IPeuropAware Proje Konsorsiyumu, "Fikri Mülkiyet Konusunda KOBİ'lere Yönelik Bir İş Aracı: Mobilya Sektörü Rehberi", Aralık 2009
- Ivana Čuk & Vesna Šaraba, AB'ye Uyumun Değerlendirmesi: Ahşap ve Metal Sektör Raporu, Temmuz 2010
- Marie-Lise Roux, Mobilya Sektöründe VOC Direktifini Karşılamaya Yönelik Farklı Kaplama Alternatifleri, Nisan 2004
- Orta Anadolu İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği AR-GE Şubesi, Mobilya Sektörü Pazar Araştırmaları Raporu, Eylül 2010
- Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Sanayi Genel Müdürlüğü, Türkiye Mobilya Sanayii Raporu, Mart 2010
- Thomson Compumark & Thomson Reuters, "Topluluk Markaları Özel Raporu", Şubat 2010
- Türkiye'nin AB Müktesebatına Uyum Programı (2007-2013), Nisan 2007

Avrupa İşletmeler Ağı İstanbul

Avrupa İşletmeler Ağı Avrupa Komisyonu tarafından işletmelere AB mevzuatı, dış ticaret ve teknoloji alanında hizmet vermek üzere kurulan merkezlerde oluşuyor. **48 ülkede, 580 kuruluş** bünyesinde faaliyet gösteren merkezlerde **3000'e yakın uzman**; AB mevzuatı, politikaları, hibeleri, kredileri ve ihalelerine ilişkin bilgi sağlıyor, firmalara yeni pazarlar ve ticari işbirliği fırsatları bulmalarına yardımcı oluyor ve yeni teknolojilere ulaşmaları ve kendi teknolojilerini geliştirmeleri konusunda destek veriyor.

İstanbul Sanayi Odası bünyesinde faaliyet gösteren **Avrupa İşletmeler Ağı İstanbul Merkezi**, KOSGEB Boğaziçi Hizmet Merkezi, KOSGEB İstanbul Anadolu Yakası Hizmet Merkezi ve Sabancı Üniversitesi ortaklığı ve Trakya Bölgesi'nde bulunan 4 irtibat ofisi ile İstanbul ve Trakya Bölgesi'ndeki firmalara hizmet veriyor.

Avrupa İşletmeler Ağı İstanbul Merkezi işletmeleri, AB mevzuatı, mali yardım ve kredileri, AB'ye ihracatta uyulması gereken kurallar ve merkezlerin faaliyet gösterdiği 48 ülkede ortak arayışı konusunda bilgilendirirken, diğer yandan AB'nin AR-GE destekleri, 7. Çerçeve Programı ve teknoloji transferi konularında işletmelere destek sağlıyor.

Avrupa İşletmeler Ağı İstanbul Merkezi'nin ücretsiz danışmanlık hizmetlerinden faydalanmak ve etkinliklerinde yer almak için www.aia-istanbul.org adresine üye olabilirsiniz.

3 6 5 1 7 4 2 3 5 7 9 5 4 8 9 0 1 3 6 7 2 0 0 6 2 8 7 9

www.aia-istanbul.org

KOSGEB Boğaziçi Hizmet Merkezi
Boğaziçi Üniversitesi Kuzey Kampüsü
B Kapsi - R.Hisarüstü - 34342 İstanbul
T : +90 212 287 45 86
F : +90 212 287 45 93
www.tekmer.boun.edu.tr

**KOSGEB İstanbul Anadolu Yakası
Hizmet Merkezi**
İMES San. Sit. C Blok 308. Sok. No. 46
Y.Dudullu - 34776 İstanbul
T : +90 216 313 10 91
F : +90 216 364 81 54
www.imes.kosgeb.gov.tr

İSTANBUL SANAYİ ODASI
Meşrutiyet Caddesi No. 62
Tepebaşı - 34430 İstanbul
T : +90 212 292 21 57
F : +90 212 293 55 65
www.iso.org.tr

SABANCI ÜNİVERSİTESİ
Orhanlı Tuzla
34956 İstanbul
T : +90 216 483 96 48
F : +90 216 483 91 18
www.sabanciuniv.edu

